

לאומי למשכנתאות בע"מ
דוחות ביניים ליום 30 ביוני 2011

תוכן עניינים

עמוד

2	1. דוח הדירקטוריון
	2. סקירת ההנהלה
39	- שיעורי הכנסה והוצאה
42	- חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
44	- סיכון אשראי כולל לציבור לפי ענפי משק
46	3. הצהרת המנכ"ל והחשבונאי הראשי
	4. תמצית הדוחות הכספיים
48	- סקירת רואי החשבון
	5. תמצית דוחות כספיים ביניים
49	א. מאזן
50	ב. דוח רווח והפסד
51	ג. דוח על השינויים בהון העצמי
54	ד. דוח על תזרימי המזומנים
56	ה. באורים לדוחות הכספיים

דוח הדירקטוריון

דירקטוריון בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (להלן - "הבנק") מתכבד להגיש בזאת את דוח הדירקטוריון והדוחות הכספיים ביניים בלתי-מבוקרים לתקופות של שישה ושלשה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011. דוח הדירקטוריון נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. הכללים שיושמו בעריכת דוחות הביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוחות השנתיים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010. יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות השנתיים לשנת 2010.

להלן תאור ההתפתחויות העיקריות בדוחות הכספיים הנ"ל ובעסקי הבנק:

1. הסביבה הענפית

א. סביבה כלכלית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות הבנק:

במחצית הראשונה של שנת 2011 צמח המשק הישראלי בקצב ריאלי שנתי של כ-5.3%, בהשוואה למחצית הראשונה של שנת 2010. לעומת זאת, ברביע השני של השנה הואט קצב הצמיחה לכ-3.3%, במונחים שנתיים, בהשוואה לרביע הראשון, בשל האטה בשימושים המקומיים וביצוא מישראל. מדד המחירים לצרכן עלה במחצית הראשונה של שנת 2011 בשיעור של 2.2%, לעומת 2.7% בכל שנת 2010. במשך 12 החודשים האחרונים הסתכמה עליית המדד ב-4.2%. המדד "הידוע" עלה ב-2.2%, לעומת עלייה של 2.3% בשנת 2010.

שער החליפין של השקל מול הדולר ירד במחצית הראשונה של שנת 2011 ב-3.8% ושער החליפין של האירו עלה ב-4.4%.

על רקע מדדים אלו ובהתחשב בעליית מחירי הדיור ובקצב צמיחת המשק, המשיך בנק ישראל בתהליך ההדרגתי של העלאת הריבית. הריבית אשר הגיעה בחודש דצמבר 2010 ל-2.0% עלתה עד כה ב-1.25% כאשר ריבית אוגוסט 2011 עומדת על 3.25% ובהתאם, שיעור ריבית הפריים עומד על 4.75%. בחודשים יולי ואוגוסט 2011, החל גל של מחאות בארץ. ראש הממשלה הודיע ב-7 באוגוסט 2011, כי הוא ממנה ועדה מקצועית, אשר תקיים דיאלוג רחב עם קבוצות ומגזרים שונים מהציבור, הועדה תגבש המלצות שיובאו לקבינט החברתי כלכלי ואשר יוגשו לאישור הממשלה.

בראשית חודש אוגוסט 2011, הודיעה חברת Standard & Poor's על הורדת דירוג האשראי של ארה"ב מ-AAA ל-(AA+). בעקבות הורדה זו המשיכה והתעצמה התנדדותיות בשוקי ההון.

ב. הפעילות בענף הבניה:

על פי נתוני מס רכישה ומס שבח מספר העסקאות הכולל לרכישת דירה בחודשים ינואר - יוני 2011 הסתכם ב-47,549 יחידות דיור, לעומת סך של 51,585 יחידות דיור בתקופה המקבילה אשתקד. 76% מהעסקאות הן לרכישה של דירות יד שניה, זאת בדומה לשנים קודמות.

עפ"י נתוני מס רכישה ומס שבח הממוצע החודשי של היקף העסקאות במחצית הראשונה של שנת 2011 הינו 7,984 בהשוואה ל-8,668 עסקאות לחודש בממוצע בכל שנת 2010. מספר חודשי היצע דירות ביוזמה פרטית עמד בחודש יוני על 8.8 חודשי היצע, מול 7.4 חודשי היצע בתקופה המקבילה אשתקד (חודשי היצע הינו משתנה המבטא את מספר החודשים להם יספיק המלאי הדירות שנותר למכירה, בהינתן שקצב המכירות הנוכחי יימשך. משתנה זה מחושב כיחס בין מספר הדירות שנותרו למכירה בסוף חודש לבין מספר הדירות שנמכרו באותו חודש). מספר הדירות החדשות למכירה ביוזמה פרטית בסוף של שנת 2010 עמד על 10,916 לעומת 11,621 בסוף הרבעון השני של שנת 2011.

ג. הפעילות במערכת המשכנתאות:

בתקופה הנסקרת (ינואר-יוני 2011) חל גידול בהיקף האשראי לדיור הכולל שניתן על-ידי הבנקים למשכנתאות והוא הסתכם בכ-28.2 מיליארד ש"ח, לעומת כ-25 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-12%. בתקופה הנסקרת המשיכה מגמת הקיטון באשראי המוכוון שניתן והוא הסתכם ב-120 מיליון ש"ח לעומת 302 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-60%.

חלקם של ביצועי ההלוואות בריבית קבועה במגזר צמוד המדד בבנקים למשכנתאות היה בתקופה הנסקרת כ-37% לעומת כ-33% בכל שנת 2010.

דוח הדירקטוריון

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על כל מגזרי הפעילות

ד.

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הרשות לניירות ערך, הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון.

עד תאריך פרסום דוח זה חלו יוזמות לשינויים ושינויים בחקיקה, בחקיקת המשנה, ובהוראת הרשויות, אשר להם השלכה או עשויה להיות להם השפעה על הבנק ודרכי פעילותו בכל המגזרים וכמפורט בתמצית דלהלן:

1. הפרשה קבוצתית - הלוואות לדיור

ביום 1 במאי 2011 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב ובו דרישה לחישוב הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בהלוואות לדיור כהגדרתן בהוראה 451 לניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, זאת לאור המפורט במכתבם, על פיו הגידול המהיר שחל בשנים האחרונות באשראי לדיור, טרם קיבל ביטוי בהפרשות לפי עומק פיגור. במכתב בנק ישראל מיום 9 במאי 2011 נקבע כי השפעת חישוב ההפרשה הקבוצתית כאמור לראשונה ליום 1 בינואר 2011 תיכלל במסגרת השפעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (כמפורט בסעיף 1 (ד) (5) להלן).

בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים, העביר הבנק מתודולוגיה לחישוב ההפרשה הקבוצתית, והיא מיושמת על ידי הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2011 (ראה באור 2 לדוחות הכספיים להלן), לרבות כאמור, בדרך של התאמת ההון העצמי ליום 1 בינואר 2011. ההפרשה מחושבת על תיק הלוואות לדיור שאינן מופרשות ומבוססת על סמך סטטיסטיקות עבר.

2. הלוואות ממונפות לדיור בריבית משתנה

ביום 28 באוקטובר 2010 פירסם בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, הוראה שתחולתה על הלוואות בריבית משתנה שאושרו מיום 26 באוקטובר 2010 ואילך. בהוראה נקבע כי על התאגיד הבנקאי להגדיל את הקצאת ההון בגין הלוואות לדיור בריבית משתנה שאושרו החל מיום 26 באוקטובר 2010, אשר שיעור המימון בהן גבוה מ-60% (היחס בין החוב לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד לבין שווי הנכס המשועבד במועד העמדת הלוואה), והיחס בין חלק הלוואה לדיור שהועמד בריבית משתנה, לבין סך הלוואה לדיור שהועמדה לווה, שווה ל-25%, או יותר. משקל הסיכון של חלק הלוואה שהועמד בריבית משתנה, לצרכי דרישת הקצאת הון, יהיה 100% (במקום 35% או 75%, כפי שהיה טרם מכתב זה, בהתאם למאפייני הלוואה). בהוראה נקבע כי האמור לא יחול על הלוואות לדיור בהן סכום הלוואה שאושרה לווה נמוך מ-800,000 אלף ש"ח, ולא יחול על הלוואות לדיור שניתנו ללווים שעומדים בקריטריונים לקבלת "תעודת זכאות" ממשרד השיכון. הבנק עומד בדרישת ההוראה.

3. התפתחויות בסיכונים בגין הלוואה לדיור

ביום 11 ביולי 2010 פרסם הפיקוח על הבנקים, הוראה שתחולתה בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2010 ואילך. בהוראה נאמר כי סביבת הריביות הנמוכה יחד עם עליות מחירי נכסי המגורים גורמים באופן הדרגתי לכרסום מתמשך באיכות תיקי האשראי לדיור וגידול בסיכון של כלל התיק. בהתאם להוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים, בעת קביעת ההפרשות לחובות מסופקים תאגידים בנקאיים נדרשים להביא בחשבון גם השפעות של התפתחויות כלכליות עדכניות על הפסדי האשראי הצפויים. לאור האמור נדרש התאגיד הבנקאי לנקוט בשני צעדים מרכזיים: בחינת ניהול הסיכונים באשראי לדיור וביצוע הפרשה נוספת.

בהתאם להוראה, ביצע הבנק בשנת 2010 בחינה מחודשת של תיק האשראי הקיים ומדיניות האשראי שלו, תוך בחינת השלכות ההוראה על פעילותו העסקית וניהול סיכונים. כמו כן, החל מיום 1 ביולי 2010, מחשב הבנק הפרשה נוספת בשיעור של 0.75% לפחות בגין יתרת הלוואות לדיור, אשר הועמדו החל מתאריך זה, אשר היחס המתקיים לגבי כל אחת מהן בין החוב (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד) לבין שווי הנכס המשועבד במועד העמדת הלוואה גבוה מ-60%. לעניין זה, הלוואה לדיור כהגדרתה בהוראת ניהול בנקאי תקין 451 "נהלים למתן הלוואות לדיור". לעניין אופן רישום ההפרשה בספרים ראה סעיף 1 (ד) (5) להלן. הבנק עומד בכל דרישות ההוראה.

דוח הדירקטוריון

4. קבוצות רכישה

ביום 25 במרס 2010 פרסם הפיקוח על הבנקים, מכתב בנוגע לקבוצות רכישה, שתחולתו החל מסוף רבעון שני 2010.

על פי המכתב, לנוכח הסיכונים לאיכות האשראי ולמוניטין הבנק בפעילות קבוצות הרכישה (עצירת תשלומים, סכסוכים ומחלוקות בקבוצה, ייקור עלויות ועוד) החליט בנק ישראל להחמיר עם האשראי במסגרת מגבלת החבות, סיווג ענפי והלימות הון.

לעניין מגבלת חבות – בהתקיים "קשר מהותי" בין קבוצות ייכלל סך האשראי בקבוצת לווים לפי הוראה 313 (25% מההון), אחרת יעמוד במגבלת לווה בודד של 15% מההון. לעניין סיווג ענפי – אשראי לקבוצה בת 10 יחידות דיור ומעלה יסווג כחבות של תאגיד בענף הנדל"ן. בתום הבניה ולאחר מסירת הדירה לרוכשים יסווג האשראי כ"אשראי לדיור" ויטופל בהתאם.

לעניין הלימות הון – במהלך הבנייה ועד לסיומה, האשראי ישוקלל בשיעור של 100% בחישוב הלימות הון (לעומת סיווג קודם של 35% או 75% כפי שהיה עד כה, בהתאם למאפייני ההלוואה). במכתב נקבע כי על התאגיד הבנקאי לקבוע נהלים לטיפול באשראי לפרויקטים של קבוצות רכישה, לרבות התייחסות לכושר החזר של לווה יחיד, כאשר יינתן דגש למאפיינים ייחודיים של קבוצות רכישה דוגמת: כושר החזר של הלוואות עם גרייס, ייקור עלויות ועיכובים שישפיעו על כושר החזר.

ביום 15 באוגוסט 2010 פרסם הפיקוח על הבנקים, חוזר בנושא הפרשה לחובות מסופקים בגין קבוצות רכישה וגילוי על קבוצות רכישה.

החוזר מפרט את שיטת חישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לקבוצות רכישה, את הגילוי הדרוש בדוחות הכספיים, סיווג מחדש של מספרי השוואה וגילוי בעת סיווג אשראי לקבוצות רכישה בעת שנשתיימה הבניה. תחולת חוזר זה הינה החל מהדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2010. הבנק עומד בכל המגבלות ובדרישות המכתב והחוזר.

5. הוראות הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי"

בהתאם להוראה חדשה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את הוראות הדיווח לציבור, אשר אימצו את תקני החשבונאות האמריקאיים ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. ההוראה מחייבת את הבנק לבצע הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. הבנק מיישם את ההוראה לגבי יתרות חוב המובטחות בכנס מסחרי או שנלקחו למטרת מימון פעילות עסקית.

בנוסף מחשב הבנק הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים. הפרשה זו, המוערכת גם היא על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים, מבוססת על שיעורי הפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו (לרבות חובות שאורגנו מחדש) ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית.

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח. מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות ביותר משפטי או אחר והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

הרחבה בענין זה ראה בביאור 1 לדוחות הכספיים להלן.

בגין הלוואות לדיור ממשיך הבנק בחישוב הפרשה ספציפית לפי שיטת עומק הפיגור. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2011, בנק ישראל מחייב חישוב הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בהלוואות לדיור מעבר להפרשה לפי עומק פיגור כאמור. ראה לענין זה סעיף 1 ד (1) לעיל.

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

דוח הדירקטוריון

6. הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

ביום 27 במרס 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקרות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

החוזר קובע כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלמו לעובדיו הטבות מעבר לתנאים החוזיים בעת פרישתם יביא בחשבון את שיעור העובדים הצפויים לעזוב ויבצע הפרשה בגין ההטבות הנוספות הצפויות בעת העזיבה. הבנק הסתמך על מודל אקטוארי שהנחותיו התבססו על סטטיסטיקת העבר בכל הנוגע לפרישות מוקדמות ולהטבות שהתלו אליהן. כמו כן הניח הבנק כי שיעור ניצול הפנסיה העתידי שונה מסטטיסטיקת העבר לאור שינויים שחלו בסביבה הכלכלית.

הבנק מיישם הוראה זו החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2011 בהתאם להוראה הוצגו מחדש כל תקופות הדיווח ויתרות הפתיחה תוקנו בגינן. ההשפעה המצטברת של יישום ההוראה כאמור על יתרת 1 בינואר 2011, בניכוי השפעת המס, הינה כ- 14 מיליון ש"ח, וכן גידול בהוצאות השכר בסך של כ- 1.5 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2011.

7. הלוואות לדיר בריבית משתנה

ביום 3 במאי 2011 פרסם המפקח על הבנקים הוראה על פיה תאגיד בנקאי יאשר ויעמיד הלוואה לדיר, במידה והיחס בין חלק ההלוואה לדיר בריבית משתנה (דהיינו הלוואות שהריבית שהן נושאות עלול להשתנות במהלך תקופה הקצרה מחמש שנים ממועד אישורה) לבין סך ההלוואה לדיר, אינו עולה על 33.3%.

נקבע כי הוראה זו תחול על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני מיום 5 במאי 2011 ואילך וכן על הלוואות שהבנק אישר את מחזורן החל מיום 5 במאי 2011 (למעט מחזור שבמסגרתו הוקטן משקל רכיב ההלוואה בריבית משתנה וסכומו).

עוד נקבע כי תאגיד בנקאי רשאי לא להחיל את המגבלה על הלוואות לדיר מסוגים מסוימים כפי שיפורט להלן, במידה והיחס בין סך ההלוואות לדיר בריבית משתנה, לבין סך ההלוואות לדיר שניתן להן אישור עקרוני מיום 5 במאי 2011, אשר הועמדו במהלך כל רבעון קלנדרי, אינו עולה על 33.3%. ההלוואות עליהן מדובר הן:

- הלוואות לדיר במטבע חוץ שניתנו לתושב חוץ.
- הלוואות גישור שתקופת הפירעון המקורית שלהן היא עד שלוש שנים.
- הלוואות לכל מטרה בסכום של עד 100,000 ש"ח.

בנוגע להלוואות קיימות, נקבע בהוראה, שעל מנת שלווים שמרכיב ההלוואה לדיר בריבית משתנה לא צמודה במסלול הפריים שנטלו הוא 33.3% או יותר, יהיו מודעים להשלכה של עליה עתידית בשיעור הריבית נקבע שעל הבנקים להביא לידיעתם תוך 45 ימים את המידע שצורף לחוזר בנספח.

הבנק מיישם את ההוראה החל מיום 5 במאי 2011.

8. הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 11) התשע"א - 2010

ביום 25 ביולי 2011 פורסם חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 12), התשע"א – 2011.

התיקון לחוק משנה את ההסדר שהיה קבוע בחוק לגבי קבוצות ריכוז, במטרה לתת לממונה על ההגבלים העסקיים כלים להתמודד עם התופעה של 'שוק אוליגופוליטיטי', הנשלט ע"י מספר מצומצם של פירמות גדולות. התיקון לחוק מקנה לממונה על ההגבלים העסקיים סמכויות רחבות, הן באשר להכרזה על קבוצת ריכוז והן באשר לסמכויות הפעולה וההסדרה המוקנות לממונה, לאחר ההכרזה על קבוצת ריכוז.

דוח הדירקטוריון

על פי התיקון לחוק, הממונה מוסמך לקבוע כי קבוצה מצומצמת של בני אדם (לרבות חברות) – שבידיה נתון ריכוז של יותר ממחצית מכלל אספקת נכסים או מכלל מתן שירותים או מכלל רכישתם, ובין חבריה או בענף בו הם פועלים מתקיימים תנאים לתחרות מועטה או שקיימת ביניהם תחרות מועטה (ובצירוף תנאים נוספים שצריכים להתקיים) – היא קבוצת ריכוז, וזאת גם אם אין פגיעה בפועל בתחרות.

לאחר הכרזה על קבוצת ריכוז, מוקנות לממונה סמכויות להורות על מגוון רחב של פעולות – גם כאלה שתכליתן מניעת פגיעה בתחרות, וגם כאלה שיעודן להגביר באופן משמעותי את התחרות או ליצור תנאים להגברה משמעותית של התחרות בענף.

לגבי תחום הבנקאות (כמו גם לגבי תחום הביטוח), הרי ככל שהקביעה או ההוראה כאמור נוגעות לאדם הפועל בענף שבתחום אחריותו של בנק ישראל לפי חוק בנק ישראל, נקבעו הוראות מיוחדות לעניין קבוצות ריכוז.

נקבע, כי הממונה יתייעץ עם נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים בנוגע לכוונתו לקבוע כי קבוצה מצומצמת של בני אדם מהווה קבוצת ריכוז.

עוד נקבע, כי הממונה יודיע לנגיד ולמפקח על הבנקים על כוונתו לתת הוראה להסדרת פעולות של קבוצת ריכוז, שנועדה למנוע פגיעה או חשש לפגיעה משמעותית בציבור או בתחרות בעסקים בין חברי הקבוצה או בענף שבו הם פועלים.

עוד נקבע, כי ככל שראה הנגיד או המפקח על הבנקים, לאחר קבלת הודעה כאמור, כי מתן הוראה כאמור יסכן את יציבותו של תאגיד בנקאי או את יציבותה של המערכת הבנקאית, יודיע על כך לממונה והממונה יימנע ממתן ההוראה. במצב בו הממונה נמנע ממתן ההוראה בעקבות הודעת הנגיד או המפקח על הבנקים, יפרסם באתר האינטרנט של הרשות את דבר קבלת ההודעה ללא נימוקיה, בסמוך למועד קבלתה, ואת נימוקיה- שישה חודשים מאוחר יותר. אולם, ככל שהפרסום עלול לפגוע ביציבות המערכות או הגופים הרלוונטיים, ידחה הממונה את הפרסומים, כולם או חלקם, למועד שיוסכם.

ההוראות המיוחדות לעניין הימנעות הממונה ממתן הוראה עקב הודעת הנגיד או המפקח על הבנקים, יחולו עד ליום 1 בינואר 2014 כאשר שר האוצר באישור וועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי להאריך את התקופה בתקופות נוספות של שנתיים כל אחת.

9. הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - עמלת פרעון מוקדם בעת מימוש נכס), התשס"ט-2009

הצעת החוק הפרטית הוגשה ביום 4 במאי 2009. בהצעה מוצע להוסיף את סעיף 1א9 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981, אשר יקבע כי במצב בו מימש תאגיד בנקאי נכס של לווה בשל אי פרעון ההלוואה, לא יהיה התאגיד הבנקאי רשאי לגבות עמלה בשל מימוש הנכס או בשל פירעון מוקדם של ההלוואה.

ביום 23 במרס 2011 מליאת הכנסת אישרה בקריאה טרומית את הצעת החוק. החלטת הכנסת התקבלה חרף העובדה ששרד האוצר החליט להשאיר את הערר שהוגש על החלטת ועדת השרים לענייני חקיקה.

בחודש יולי 2011, לאחר שקוימו דיונים מול בנק ישראל, העביר בנק ישראל ליוזם הצעת החוק טיוטת הצעת חוק מתוקנת. טרם ידוע האם הטיוטה שהועברה מבנק ישראל מקובלת על יוזם הצעת החוק.

ככל שהצעת החוק תקבל, מידת ההשפעה של הוראה זו על הבנק, תיקבע בהתאם לעיתוי ולכמות של הליכי המימוש בהם הבנק ינקוט בקשר עם הלוואות בהן קיים רכיב הנושא עמלת פרעון מוקדם.

דוח הדירקטוריון

10. ניהול סיכון נזילות

בחודש מאי 2011 התקבלה טיוטה של חוזר בנק ישראל לגבי תיקון הוראה 342 להוראות ניהול בנקאי תקין שעניינה ניהול סיכון נזילות. על פי החוזר, בכוונת הפיקוח על הבנקים לאמץ את הוראת באזל III בנושא סיכון הנזילות, בה מוצגים שני מדדים פיקוחיים חדשים לאמידה כמותית של סיכון הנזילות וכלים פיקוחיים נוספים לניטור אחר הסיכון, בשינויים המתחייבים ובמועד שייקבע, זאת לאחר לימוד הוראת באזל III ובחינת השלכותיה על המערכת הבנקאית. בתקופת הביניים, עד לעדכון מלא של ההוראה, מצא לנכון הפיקוח על הבנקים להבהיר ולהדגיש מספר היבטים בנושא ניהול ואמידת סיכון הנזילות. מצופה שבבואו ליישם את דרישות ההוראה, התאגיד הבנקאי יביא בחשבון את העקרונות לניהול נאות ופיקוח על סיכון הנזילות.

2. פעולות הבנק

שוק המשכנתאות הינו שוק תחרותי וההחלטה על לקיחת משכנתא מתבצעת במרבית המקרים לאחר בדיקה מעמיקה של הלווים, כאשר המחיר והשירות הינם מרכיבים עיקריים בהחלטת הלווה היכן לבצע את הלוואתו.

לאומי למשכנתאות פועל בדרכים שונות לצורך שיפור השירות ללקוח, בכדי לשפר את חווית רכישת הנכס והעמדת המשכנתא שהינה אחת העסקאות המשמעותיות בחיי הלקוחות. פעולות הבנק בנושא זה מתבצעות הן בהתייחס למעמד אישור ההלוואה והן בהתייחס לשירות הניתן בבנק ללווים לאורך תקופת ההלוואה.

הבנק ימשיך במדיניות של חדשנות במוצרים המוצעים ללקוחות ורמת שירות גבוהה כדי להגדיל את שביעות רצון הלקוחות.

בתקופה הנסקרת (ינואר - יוני 2011) העמיד הבנק הלוואות חדשות לדיור בסך 6,019 מיליון ש"ח לעומת סך של 6,445 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 6.6%. ביצועי הלוואות אלה כוללים אשראי שניתן מפקדונות מיועדים, שפרעונם מותנה במידת הגביה בסך 15 מיליון ש"ח בתקופה הנסקרת, לעומת 22 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, אשר בהתאם להוראת המפקח על הבנקים אינם כלולים ביתרות האשראי לציבור שבמאזן.

שיווק מוצרי הבנק מתבצע בעיקר דרך מערך הנציגויות של הבנק, אשר ליום 30 ביוני 2011 מונה 102 נציגויות, מתוכם 90 דלפקי משכנתא הפרוסות ברחבי הארץ בסניפי בנק לאומי לישראל בע"מ ו-12 בסניפים עצמאיים. כמו כן מפעיל הבנק את מוקד "לאומי ישיר למשכנתאות" המאפשר ללקוחות להגיש בקשה להלוואה דרך הטלפון או דרך אתר האינטרנט של הבנק ולקבל אישור עקרוני לבקשתם בהתאם לקריטריונים של הבנק.

דוח הדירקטוריון

מידע על הלוואות חדשות ומיחזור הלוואות לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות והעמדת הלוואות חלופיות לפירעון הלוואות קיימות (להלן: "מיחזורים") בבנק לאומי למשכנתאות:

לשישה חודשים שהסתיימו			
ביום 30 ביוני			
שיעור השינוי	2010	2011	
ב- %		במיליוני ש"ח	
(6.5)	6,423	6,004	מכספי בנק
			מכספי אוצר:
(30)	20	14	הלוואות מוכוונות
(50)	2	1	הלוואות עומדות
(31.8)	22	15	סך הכל כספי אוצר
(6.6)	6,445	6,019	סך הכל הלוואות חדשות
4.5	639	668	הלוואות שמוחזרו
(5.6)	7,084	6,687	סך הכל הלוואות שבוצעו

דוח הדירקטוריון

3. רווח וריווחיות

הרווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה הנסקרת (ינואר – יוני 2011) הסתכם בסך 252 מיליון ש"ח, לעומת 180 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 39.8%. ברבעון השני של השנה הסתכם הרווח ב- 131 מיליון ש"ח לעומת 110 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. גידול של 18.1%. הגידול נובע בעיקרו מגידול בתיק האשראי ועליה בריבית בנק ישראל.

הוצאות בגין הפסדי אשראי. ההכנסה בתקופה הנסקרת הסתכמה לסך של 14 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך 23 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השני של השנה הסתכמה ההפרשה בהכנסה של 2 מיליון ש"ח לעומת הכנסה של 17 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. ההכנסה בגין הירידה בהפרשה להפסדי אשראי נובעת מהקיסון ביתרת הפיגורים בתיק האשראי של הבנק.

ביום 1 במאי 2011 פרסם בנק ישראל מכתב ובו דרישה לחישוב הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בהלוואות לדיור כהגדרתן בהוראה 451 לניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, וזאת לאור המפורט במכתבם, על פיו הגידול המהיר שחל בשנים האחרונות באשראי לדיור, טרם קיבל ביטוי בהפרשות לפי עומק פיגור. במכתב בנק ישראל מיום 9 במאי 2011 נקבע כי השפעת חישוב ההפרשה הקבוצתית כאמור לראשונה ליום 1 בינואר 2011, תיכלל במסגרת השפעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (ראה באור 2 לדוחות הכספיים להלן).

היתרה המצטברת של ההפרשה בגין הפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2011 הסתכמה לסך של 554 מיליון ש"ח, מתוכה 399 מיליון ש"ח הפרשה לפי עומק פיגור על תיק הלוואות לדיור. היתרה המצטברת של ההפרשה בגין הפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010 הסתכמה לסך של 616 מיליון ש"ח, מתוכה 450 מיליון ש"ח הפרשה לפי עומק פיגור על תיק הלוואות לדיור (נתוני פרופורמה).

הרווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכם בסך 266 מיליון ש"ח לעומת 203 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 31.1%. הרווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הנוכחי הסתכם בסך 133 מיליון ש"ח לעומת 127 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד גידול של 4.1%. הגידול נובע בעיקרו מגידול בתיק האשראי ועליה בריבית בנק ישראל.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בסך 56 מיליון ש"ח לעומת 63 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 11%. ברבעון השני הסתכמו הכנסות אלו ב- 29 מיליון ש"ח לעומת 30 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 3.9%. הקיטון במחצית הראשונה של 2011 נובע בעיקרו מעדכון יתרות הקשורות לביטוחי חיים ונכס קולקטיביים של לוי הבנק.

הוצאות תפעוליות והאחרות הסתכמו בסך 148 מיליון ש"ח לעומת סך 137 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 8.9%. ברבעון השני הסתכמו ההוצאות התפעוליות בסך 79 מיליון ש"ח לעומת סך של 72 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד גידול של 9.0% הנובע בעיקרו מגידול בהוצאות השכר.

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם בתקופה הנסקרת בסך 174 מיליון ש"ח לעומת 129 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 33.8%. הגידול מוסבר בעליית הרווח המימוני. ברבעון השני של השנה הסתכם רווח זה ב- 83 מיליון ש"ח לעומת 85 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 3.0%.

התשואה ברוטו על ההון המתבטאת ביחס שבין הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים לבין ההון הממוצע בתקופה הנסקרת הינה בחישוב שנתי תשואה בשיעור של 13.7% לעומת תשואה של 10.7% בתקופה מקבילה אשתקד. ברבעון השני של 2011 הגיעה ל- 13.0% לעומת 14.2% ברבעון המקביל אשתקד.

ההפרשה למיסים הסתכמה בסך 61 מיליון ש"ח ומהווה 35.0% מהרווח מפעולות רגילות לפני מיסים, לעומת 46 מיליון ש"ח הפרשה למיסים בתקופה המקבילה אשתקד, המהווה 36.0% מהרווח מפעולות רגילות לפני מיסים.

הרווח הנקי הסתכם בתקופה הנסקרת בסך 113 מיליון ש"ח לעומת רווח של 83 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 35.9%. ברבעון השני של השנה הסתכם הרווח הנקי 54 מיליון ש"ח לעומת 55 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד קיטון של 2.5%. הגידול במחצית הראשונה של 2011 מוסבר בעליית הרווח המימוני.

התשואה נטו על ההון המתבטאת ביחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי הממוצע, הינה בשיעור של 8.8% בחישוב שנתי, לעומת תשואה של 6.8% בתקופה מקבילה אשתקד.

הרווח הנקי למניה רגילה הינו 109.99 ש"ח, לעומת רווח של 80.94 ש"ח למניה רגילה בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 35.9%.

* חישובי האחוזים בפרקים 3-5 שלהלן, מתבססים על הנתונים בסכומם המלא (ולא על בסיס הנתונים במיליוני ש"ח).

דוח הדירקטוריון

4. נכסים והתחייבויות

סה"כ המאזן הסתכם בסך 54,360 מיליון ש"ח לעומת סך 51,296 מיליון ש"ח בסוף 2010, גידול של 6.0%, ו- 47,401 מיליון ש"ח בסוף יוני 2010, גידול של 14.7%.

האשראי לציבור נטו הסתכם בסך 54,120 מיליון ש"ח לעומת סך 51,083 מיליון ש"ח בסוף 2010, גידול של 5.9% ו- 47,113 מיליון ש"ח בסוף יוני 2010, גידול של 14.9%.

יתרת הפיקדונות (שנתקבלו מהציבור, מהבנקים ומהממשלה) הסתכמה בסך 46,486 מיליון ש"ח לעומת סך 43,962 מיליון ש"ח בסוף 2010, גידול של 5.7%. בסוף יוני 2010 הסתכמו הפיקדונות לסך של 40,190 מיליון ש"ח, גידול של 15.7%. יתרת הפיקדונות ליום 30 ביוני 2011 מתפלגים כדלקמן: סך 5,174 מיליון ש"ח מהציבור, קיטון של 6.3%; סך 41,293 מיליון ש"ח מבנקים, גידול של 7.5%, סך 19 מיליון ש"ח מהממשלה, קיטון של 32.6%. יתרות הפיקדונות מהציבור ומהממשלה הינן מנוכות מסכומי הפיקדונות המיועדים שפירעונים מותנה במידת הגביה מהאשראי כאמור לעיל.

אגרות-החוב הסתכמו בסך 11 מיליון ש"ח לעומת 16 מיליון ש"ח בסוף 2010, קיטון בשיעור של 31.5%, ו-36 מיליון ש"ח בסוף יוני 2010, קיטון של 69.3%.

כתבי התחייבות נדחים הסתכמו ב- 4,775 מיליון ש"ח לעומת 4,285 מיליון ש"ח בסוף 2010, גידול של 11.4%. בסוף יוני 2010 הסתכמו כתבי התחייבות הנדחים ב- 4,267 מיליון ש"ח, גידול של 11.9%. הגידול נובע מגיוס של שטר הון לא צמוד בסך 470 מיליון ש"ח ומצבירת הפרשי הצמדה וריבית במהלך התקופה הנסקרת אל מול פירעונות חלקיים של כתבי התחייבות אחרים.

5. הון עצמי ומדדי סיכון

ההון העצמי הגיע ליום 30 ביוני 2011 לסך 2,680 מיליון ש"ח לעומת סך 2,642 מיליון ש"ח בסוף 2010, גידול של 1.4%, אשר נובע מצבירת הרווח הנקי בנטרול השפעת היישום לראשונה של הוראת החובות הפגומים הכוללת הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדור, כמפורט בסעיפים 1 (ד) (1) (5) לעיל אשר הקטינו את ההון ב- 75 מיליון ש"ח, וכן הנחיית בנק ישראל בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על הדיווח כספי בנושא זכויות עובדים כמפורט בסעיף 1 (ד) (6) לעיל אשר הקטינה את ההון ב-14 מיליון ש"ח.

יחס ההון העצמי לסך כל המאזן עמד בסוף יוני 2011 על 4.9%, לעומת 5.4% בסוף שנת 2010. הקיטון נובע בעיקרו מגידול במאזן וכן מיישום לראשונה של הוראת החובות הפגומים, חוזר בנק ישראל בנוגע להפרשה קבוצתית מיום 1 במאי ראה סעיף 1 (ד) (5) לעיל, והנחיית בנק ישראל בנוגע לזכויות עובדים כמפורט בסעיף 1 (ד) (6).

יחס הלימות ההון, שהינו היחס בין ההון לרכיבי הסיכון כמוגדר ע"י בנק ישראל, נכון ליום 30 ביוני 2011 הינו 13.11% לעומת 13.92% בסוף שנת 2010. ירידה ביחס הלימות ההון מקורה ביישום לראשונה של הוראות בנק ישראל המפורטות בסעיפים 1 (ד) (1), 1 (ד) (5) ו- 1 (ד) (6) לעיל. הוראת החובות הפגומים, הקיטון בבסיס ההון רובד 2 וכן הגידול באשראי.

ביום 30 ביוני 2010 שלח המפקח על הבנקים מכתב לתאגידי הבנקאיים בנושא "מדיניות הון לתקופת הביניים", ובו הם נדרשים לאמץ יעד ליחס הלימות הון רובד 1, ליום 31 בדצמבר 2010, שלא יפחת מ- 7.5%. יחס הון רובד 1 של הבנק נכון ליום 30 ביוני 2011, הינו 8.73%.

הבנק אימץ יעד הלימות הון כולל המבטא את תיאבון הסיכון שלו בטווח שבין 14.5%-14%. היעד ליחס הלימות הון רובד 1, נקבע בטווח שבין 8.5%-8%. בנוסף קבע הבנק יחס הלימות הון רובד 1 בתרחיש קיצון, שלא יפחת מ-6%. במסגרת בחינה כוללת של הנושא על ידי הבנק, אישר בנק ישראל לרדת מיעד תיאבון הסיכון של הבנק וזאת עד ליחס הלימות הון כולל שלא יפחת מ- 12% כאמור לעיל, וזאת עד להשלמת תהליך סקירת הפעילות הנעשית על ידי בנק ישראל בבנק.

דוח הדירקטוריון

31 בדצמבר 2010	30 ביוני 2010	30 ביוני 2011	
			במיליוני ש"ח
			הון רובד 1:
			הון ליבה:
458	458	458	הון מניות
697	697	697	פרמיה
⁽¹⁾ 1,473	⁽¹⁾ 1,380	1,511	עודפים
14	14	14	קרן הון מהטבה שנתקבלה מבעל שליטה
2,642	2,549	2,680	סך הכל הון רובד 1
			הון רובד 2:
			הון רובד 2 עליון:
4	4	4	הפרשה כללית
			הון רובד 2 תחתון:
1,321	1,275	1,340	כתבי התחייבות נדחים
1,325	1,279	1,344	סכום ההון של רובד 2
3,967	3,828	4,024	סה"כ הון כולל כשיר

(1) הוצג מחדש – בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים (ראה סעיף 1 (ד) (6) לעיל)

6. ניהול סיכונים

כללי:

פעילותו של הבנק כבנק למשכנתאות כרוכה מטבעה בצורך ליטול סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכונים אשראי, סיכונים שוק ונזילות וכן סיכונים תפעוליים וסיכונים משפטיים.

6.1 סיכונים שוק ונזילות

האסטרטגיה בניהול סיכונים השוק והנזילות

התוצאות העסקיות, השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, ההון העצמי, תזרימי המזומנים וערך הבנק חשובים לסיכונים שוק שמקורם בתנודתיות בשערי הריבית, בשערי החליפין, במדד המחירים לצרכן במחירי ניירות ערך ובמדדים כלכליים נוספים.

מדיניות ניהול סיכונים השוק נועדה מחד, לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והנזקים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים והגבלתם, וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק. כל זאת בהתחשב בהיקף הפעילות, במגבלות, בשינויים החלים בסביבה העסקית ובהנחיות ובדרישות של בנק ישראל. הבנק מנהל באופן דינאמי את החשיפות לסיכונים שוק.

מדיניות ניהול סיכונים השוק כוללת קביעת מגבלות על החשיפות הפיננסיות. מגבלות אלו נועדו לצמצם את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בשווקים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת החשיפה של השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי ומצב הנזילות, לשינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים כגון, שיעורי הריבית, המדד ושערי החליפין.

המגבלות ברמת הדירקטוריון הותאמו לתאבון הסיכון, ליעדי הבנק ולמציאות המשתנה.

דוח הדירקטוריון

הבנק מיישם את הוראות המפקח על הבנקים, נוהל בנקאי תקין מס' 339 ו-342 בנושא ניהול סיכונים השוק וכן הנחיות באזל 2. ההוראות קובעות עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים והפיקוח על סיכונים אלו. דיון מלא בגורמי הסיכון הובא בדוח השנתי לשנת 2010. עמודים 48-56. להלן דרישת ההון בגין סיכונים שוק, על פי הוראות הפיקוח על הבנקים לצורך חישוב יחס ההון המזערי:

31 בדצמבר 2010	30 ביוני 2010	30 ביוני 2011
במיליוני ש"ח		
3	8	1
סך דרישת ההון בגין סיכונים שוק		

הסיכונים העיקריים בסיכונים השוק:

החשיפה בבסיס ועמידה במגבלות

ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד, מוגדרת כחשיפת בסיס. החשיפה לסיכונים הבסיס מוגדרת כאחוז מההון החשוף של הבנק, ההון החשוף של הבנק כולל את ההון העצמי בניכוי נכסים קבועים.

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות ההנהלה היא לנהל באופן מבוקר את הסיכונים הנובעים מחשיפת הבסיס במסגרת המגבלות שקבע הדירקטוריון, ולקבוע באופן שוטף ועדכני את מידת החשיפה בכל מגזר הצמדה, בהתאם לתחזיות הכלכליות על התפתחות שוקי ההון והכספים וכן השינויים באינפלציה והמחירים היחסיים הצפויים במגזרים השונים.

להלן החשיפה בפועל, ובהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון. הנתונים מוצגים במיליוני ש"ח ובמונחי אחוז (%) מההון החשוף:

המגבלות המאושרות		המצב בפועל		חשיפה במונחי אחוז מההון	
		30 ביוני 2011	31 בדצמבר 2010		
		במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב-%	ב-%
לא צמוד	25% - (100%)	(1,330)	(1,563)	(50.6)	(60.5)
צמוד מדד	100% - (25%)	1,332	1,568	50.07	60.7
מטבע חוץ	5% - (5%)	(2)	(5)	(0.1)	(0.2)

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2011 הושקע במגזר הצמוד למדד בממוצע כ- 48% מההון החשוף. שיעור זה נע במהלך מחצית שנה בין 33% לבין 60%. למגזר המט"ח לא נותב הון בהיקף משמעותי.

במחצית הראשונה של שנת 2011, עמד הבנק בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

להלן הרגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות החוץ העיקריים ליום 30 ביוני 2011. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק:

דולר		אירו	
30 ביוני 2011		במיליוני ש"ח	
עלייה של 5% בשע"ח	(0.2)	0.1	
עלייה של 10% בשע"ח	(0.3)	0.2	
ירידה של 5% בשע"ח	0.2	(0.1)	
ירידה של 10% בשע"ח	0.3	(0.2)	

דוח הדירקטוריון

החשיפה לריבית ועמידה במגבלות

החשיפה לסיכון בגין השינויים בריבית נובעת מהפער בין מועדי הפירעון ומועדי שינוי הריבית של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד מהמגזרים. לצורך ניהול סיכון הריבית נבחנים הפערים בין הנכסים להתחייבויות בתקופות עתידיות, ומתבצעת השוואה של מח"מ הנכסים, ההתחייבויות וההון בכל מגזר. בנוסף בכל מגזר, נמדדת החשיפה לשינויים בריבית אשר מתייחסת לשחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי השנתי כתוצאה משינוי עקומי התשואות בכל אחד מהמגזרים.

החשיפה העיקרית לסיכונים הריבית הינה בהלוואות בריבית הקבועה (במגזר הצמוד למדד ובמגזר הלא צמוד), ונגרמת מפערי משך החיים של הנכסים וההתחייבויות אשר נושאים שיעור ריבית קבוע לאורך כל חייהם. ההלוואות האחרות הן בריבית משתנה אחת לתקופה על פי עוגן מוגדר מראש, הלוואות אלו ממומנות מפיקדונות על בסיס ריבית משתנה או על בסיס ריבית קבועה לתקופה של השתנות העוגן.

החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור של 1% בריבית לכל התקופות נמדדת בכל אחד מהמגזרים וגם לכל המגזרים ביחד. החשיפות נמדדות על פי השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי השנתי כתוצאה משינוי בלתי צפוי בשיעור 1% בריבית, כאמור לעיל.

- השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי – ההפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות. בחישוב הערך הנוכחי מנכים את התזרימים בעקום התשואה חסר סיכון, בתשואות אג"ח ממשלתיות.
- השחיקה הפוטנציאלית של הרווח החשבונאי השנתי כתוצאה משינוי הריבית על ההלוואות והפיקדונות החדשים במהלך השנה והממוחזרים ברביות החדשות.

לגבי הלוואות הצמודות למדד בריבית קבועה, סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות ביחס לפירעונות מוקדמים של ההלוואות. ההנחות, מסתמכות על מודל סטטיסטי לחיזוי הפירעונות המוקדמים. המודל חוזה את הפירעונות העתידיים, על סמך פרמטרים המאפיינים את ההלוואות בתיק האשראי, ביניהם: גיל המשכנתא, תקופת המשכנתא המקורית, השפעת השינויים הצפויים בריבית וכן רגישות של הפירעונות המוקדמים במגזר לרמת הריביות בתקופה החוזיה. המודל נבנה בשיטות סטטיסטיות המסתמכות על ניסיון העבר (פירעונות מוקדמים שבוצעו בפועל בעבר).

במטרה להגביל את סיכונים הריבית אישר הדירקטוריון מגבלות על השחיקה הפוטנציאלית המרבית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי כתוצאה משינוי מקביל של 1% בעקומי הריבית.

להלן תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית (לפני מס ובמיליוני ש"ח) ⁽¹⁾:

השפעת שינוי מיידי מקביל של 1% בעקום התשואות		השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי ⁽²⁾		השחיקה הפוטנציאלית ברווח השנתי ⁽³⁾
		31 בדצמבר 2010	30 ביוני 2011	31 בדצמבר 2010
בפועל		69	115	22
המגבלה		248	248	75

(1) בכיוון הגורם נזק לבנק.

(2) החשיפה של השווי הכלכלי נכון ליוני 2011 ולדצמבר 2010 היא לעליית ריבית. מעבר לגלום בעקום התשואות.

(3) השחיקה של הרווח השנתי, בשנה הקרובה. החשיפה של הרווח החשבונאי נכון ליוני 2011 ודצמבר 2010 היא לירידת ריבית, כלומר לעליית ריבית מתחת לגלום בעקום התשואות.

* השווי הכלכלי של ההון מוגדר כהפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות. בחישוב הערך הנוכחי מהוונים את התזרימים בעקום התשואה חסר הסיכון.

דוח הדירקטוריון

החשיפה בפועל של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי כוללות את סכום הפיצוי החלקי בגין הפירעון המוקדם המתקבל כאשר ריבית ההלוואה הנפרעת גבוהה מריבית השוק.

במחצית הראשונה של שנת 2011 עמד הבנק בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

להלן מצב החשיפה לשינויי הריבית המחושבת על פי כללים חשבונאיים :

31 בדצמבר 2010			30 ביוני 2011			
צמוד	צמוד	לא	צמוד	צמוד	לא	
מט"ח	מדד	צמוד	מט"ח	מדד	צמוד	
משך חיים ממוצע (מח"מ) בשנים :						
0.74	2.28	0.33	0.18	2.14	0.26	מח"מ הנכסים
0.09	2.12	0.22	0.09	2.12	0.24	מח"מ ההתחייבויות
0.65	0.16	0.11	0.09	0.02	0.02	פער המח"מ בשנים
0.45	(0.23)	0.56	(1.62)	0.17	0.61	הפרש שת"פ (%)

בעקבות הוראות של בנק ישראל בנושא זה חל שינוי באופן החישוב ובשיטת ההצגה של דוח החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית על פי הכללים החשבונאיים וזאת. במקום נתונים המסתכמים ליתרות המאזניות, מוצגים בתוספת ב' נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים המוצגים בביאור 6 (א) בדבר "יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים".

גם שיעור התשואה הפנימי השתנה בהתאמה. במקום שיעור תשואה פנימי החוזי המנכה את התזרימים הצפויים ליתרה המאזנית, מוצג שיעור תשואת שוק עדכנית, המנכה את התזרימים הצפויים לשווי הוגן.

בנוסף, במקום הצגת משך חיים ממוצע שהיה מבוסס על הנתונים החוזיים של הנכסים וההתחייבויות, החל מהדוחות הנ"ל מוצג משך חיים ממוצע אפקטיבי, המבוסס על שינוי שיעור התשואה של הנכסים וההתחייבויות.

בחישוב משך החיים הממוצע (מח"מ) של הנכסים במגזר הצמוד למדד נאמדו הפירעונות המוקדמים של הלוואות מדדיות בריבית קבועה, בהתאם למודל סטטיסטי על סמך התנהגות הלווים בעבר. מח"מ סך הנכסים על פי התזרים המקורי של הלוואות גבוה יותר ומגיע ל- 3.11 שנים, בהשוואה למח"מ החוזי על פי המודל 2.14 שנים. פער שיעור התשואה הפנימי (להלן – שת"פ) מסתכם ב- 0.18% על פי הריביות החוזיות, בהשוואה ל- 0.17% על פי המודל.

להלן השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק, למעט פריטים לא כספיים :

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לפני השפעת השינויים בריבית, נכון ל- 30 ביוני 2011, במיליון ש"ח :

30 ביוני 2011			
מטבעי ישראל			
לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח	
24,449	29,170	1,452	נכסים פיננסיים
20	-	-	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
22,952	28,001	1,459	התחייבויות פיננסיות
19	-	-	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
1,498	1,169	(7)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת השינויים בריבית, במיליוני ש"ח :

30 ביוני 2011			
מטבעי ישראל			
לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח	
1,480	1,102	(8)	השינוי בשיעורי הריבית
1,487	1,166	(7)	גידול מיידי מקביל של 1%
1,497	1,257	(7)	גידול מיידי מקביל של 0.1%
			קיטון מיידי מקביל של 1%

השווי הוגן נטו לאחר השפעת השינויים בריבית כולל את סכום הפיצוי החלקי בגין הפירעון המוקדם המתקבל כאשר ריבית ההלוואה הנפרעת גבוהה מריבית השוק.

דוח הדירקטוריון

סיכון הנזילות

"נזילות" מוגדרת כיכולתו של התאגיד לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויותיו. היכולת לעמוד בסיכון הנזילות כרוכה באי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.

בהתאם להוראות בנק ישראל, הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ. מטרת מדיניות זו לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכה והגבלה של ההפסדים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים נזילות.

ניהול סיכון הנזילות מתבצע בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 342. לבנק נוהל מפורט הכולל מגבלות, הן על סמך קריטריונים בהוראה 342 בנוהל בנקאי תקין והן על סמך מדיניות ניהול הנזילות אשר אושרה ע"י הדירקטוריון ומטרתה ניהול מבוקר של המקורות הדרושים לשם פעילותו העסקית.

הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות ואחר מדדי סיכון הנזילות. סיכון הנזילות נמדד ומנוהל באמצעות מודל פנימי שמטרתו בחינה ומעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחישים שונים:

1. תרחיש רגיל המניח מהלך עסקים רגיל, ומבטיח כי לבנק תהיה יכולת לממן גידול בנכסים, ולעמוד בכל התחייבויותיו מבלי שיידרש לעלויות או הפסדים בתהליך זה.

2. תרחיש סטטיסטי למצב חריג בסביבה נורמאלית, האומד ברמת בטחון רצויה את הירידה המכסימלית האפשרית ברמת הנזילות במהלך תקופה נתונה תוך התבססות על תצפיות היסטוריות בכל ימי העסקים במהלך השנה האחרונה.

3. שני תרחישי קיצון, המבטיחים את המשך הפעילות של הבנק בעלות סבירה במשך תקופת גישור של כחודש בה ישררו תנאי לחץ, כלהלן:

3.1. תרחיש לחץ מערכתי, הנובע מאירוע שלילי חיצוני דוגמת כשל בשוק ההון או בכלל המערכת הבנקאית שישפיע על הבנק.

3.2. תרחיש לחץ פנימי, הנובע מאירוע שלילי פנימי, שיתרחש בבנק לאומי למשכנתאות בלבד, דוגמת שביתת עובדים, מעילה או הונאה.

בכל אחד מהתרחישים נבחן מצב הנזילות על בסיס שני מדדים כמותיים: פער הנזילות ויחס הנזילות. פער הנזילות הוא ההפרש בין הנכסים הנזילים לסך ההתחייבויות הנזילות לפי תקופות לפירעון. פער הנזילות נבחן לכל אחת מהתקופות: יום, עד שבוע, עד חודש, עד 3 חודשים, עד 6 חודשים ועד שנה. יחס הנזילות הוא היחס בין סך הנכסים הנזילים לסך ההתחייבויות הנזילות ונבחן גם הוא לכל אחת מהתקופות לפירעון כאמור.

העקרונות העומדים בבסיס המודל גורסים כי ככל שקיימים יותר נכסים נזילים ביחס להתחייבויות הצפויות להתממש על פי המודל, כך מבטיח הבנק את יכולתו לעמוד בכל צרכי הנזילות.

שיעור השינוי ביתרת הפיקדונות והאשראי עבור כל תקופת פירעון, בתרחישים השונים, נקבע על פי פרמטרים שונים בהתאם לרמת החומרה של התרחיש. על בסיס שיקול דעת של הגורמים העסקיים.

מדיניות ניהול הנזילות בבנק מסתמכת על ניצול קווי אשראי מחברת האם בכפוף לאישור בדירקטוריון לאומי.

לצורך ניהול הנזילות פותחה בבנק מערכת מידע על בסיס יומי לשליטה, מדידה, בקרה ודיווח של מצב החשיפות, ניהול המקורות, היערכות לתרחישים שונים ובכלל זה תרחישי הקיצון של משבר נזילות.

בהתאם למתחייב מהוראת בנק ישראל מספר 342, אישר הדירקטוריון את מדיניות ניהול הנזילות וקבע מגבלות כלהלן: יחס הנזילות צריך להיות גבוה מ-1, בכל אחד מהתרחישים בטווח תכנון של יום, שבוע, שבועיים וחודש.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2011 עמד הבנק במגבלות הנזילות שנקבעו.

דוח הדירקטוריון

6.2 סיכומי אשראי

דיון נוסף ופירוט החשיפה ניתן בדו"ח השנתי לשנת 2010 בעמודים 43-45.

גילוי על הלוואות לדיור**

בהתאם למכתב בנק ישראל מיום 15 במאי 2011, נדרש הבנק לכלול בדוח הדירקטוריון גילוי בקשר להתפתחויות בסיכומי האשראי בתיק הלוואות לדיור כהגדרתן בהוראה 451 לניהול בנקאי תקין של בנק ישראל (להלן: "הלוואות לדיור"), והפעולות המתבצעות לצורך ניהול סיכונים אלו.

להלן הנתונים בנוגע למאפייני הסיכון של הלוואות לדיור בהתאם למכתב בנק ישראל הנ"ל, ההתפתחויות בסיכומי האשראי ואופן ניהולם, לרבות התייחסות לצעדים שנקטו על ידי הבנק לצורך התמודדות עם מאפייני סיכון אלה.

• התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו:

יתרת האשראי לדיור	שיעור גידול שנתי
במיליוני ש"ח	ב- %
39,344	
דצמבר 2008	
42,734	8.6
דצמבר 2009	
49,319	15.4
דצמבר *2010	
52,399	6.2
יוני 2011	

יתרת האשראי לדיור ליום 30 ביוני 2011 הינה 52,399 מיליון ש"ח, גידול של 6.2% ביחס ליתרה ליום 31 בדצמבר 2010. הגידול בהיקף האשראי לדיור בשנים האחרונות נובע מהגידול בביקושים ליחידות דיור ועלייה במחירי יחידות דיור, ועיקרו מהווה אשראי למטרת רכישת דירות מגורים.

• התפתחות יתרת האשראי נטו על פי בסיסי הצמדה:

לא צמוד	שיעור מתיק	שיעור מתיק		צמוד מדד	שיעור מתיק	שיעור מתיק	
		האשראי	ב- %			האשראי	ב- %
15,585	36.5	26,114	61.1	1,035	2.4	42,734	81.4
דצמבר 2009							
21,552	43.7	26,619	54.0	1,148	2.3	49,319	87.7
דצמבר *2010							
23,171	44.2	27,800	53.1	1,428	2.7	52,399	86.8
יוני 2011							

כפי שניתן לראות בלוח זה עלה משקל האשראי הלא צמוד מ- 36.5% בסוף שנת 2009 לכ- 44.2% בסוף רבעון שני של שנת 2011, וזאת כתוצאה מגידולו בשיעור של כ- 48.7% בשנים 2009 ועד סוף רבעון שני של שנת 2011, על חשבון הקיטון בחלק האשראי הצמוד למדד.

* הנתונים ליום 31 בדצמבר 2010 מוצגים לאחר ישום הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של החובות הפגומים.
 ** ההגדרות הנוכרות בגילוי לעיל (כדוגמת: יחס החזר, שיעור מימון וכיו"ב), הינן בהתאם לדיווחי הבנק לבנק ישראל.

דוח הדירקטוריון

התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור נטו, בריבית משתנה וקבועה:

סך תיק האשראי	משתנה			קבועה		דצמבר 2010*	יוני 2011	
	מט"ח	צמוד	לא צמוד	צמוד	לא צמוד			
	במיליוני ש"ח							
49,319	1,148	15,310	20,786	11,309	766			
52,399	1,428	16,842	22,225	10,958	946			

סביבת ריבית שיקלית נמוכה במשק, בשנים המפורטות 2010-2011, הביאה לעלייה במשקל ההלוואות במסלול הלא צמוד ובמיוחד במסלולי הריבית המשתנה, בעיקר במסלול הלא הצמוד על בסיס ריבית הפריים.

* הנתונים ליום 31 בדצמבר 2010 הוצגו לאחר ישום הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של החובות הפגומים

התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית:

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משתנה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חייה (הלוואה):

2009	2010			2011			קבועה-צמודה משתנה- צמודת מדד 5 שנים ומעלה
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
							שיעור מביצוע ב-%
6.5	7.1	6.9	5.6	7.1	6.1	5.9	קבועה-צמודה
4.5	12.0	13.1	10.7	10.3	8.9	17.5	משתנה- צמודת מדד 5 שנים ומעלה
1.2	3.0	5.0	2.7	6.0	2.8	2.1	קבועה- לא צמודה
15.0	15.3	15.4	15.9	11.6	15.3	19.2	משתנה- צמודת מדד עד 5 שנים
70.5	60.1	56.7	61.9	61.2	61.6	48.8	משתנה-לא צמודה
2.3	2.5	2.9	3.2	3.8	5.3	6.5	משתנה-מט"ח

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה במחצית הראשונה של שנת 2011 עמד על 92% לעומת 88% בשנת 2010, מזה בעיקר במסלול על בסיס הפריים (משתנה לא צמודה). הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגזרי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של חמש שנים ומעלה.

להלן יתרת התיק בפיגור בהלוואות לדיור מעל 90 יום פיגור:

יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור	שיעור החוב הבעייתי	
		במיליוני ש"ח	ב-%
40,024	1,587	4.0	
43,317	1,306	3.0	
49,911	1,046	2.1	
52,945	950	1.8	

דוח הדירקטוריון

ההפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2011, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור (להלן: "ההפרשה הכוללת") כנדרש במכתב בנק ישראל מיום 1 במאי 2011, הינה 546 מיליון ש"ח המהווה 1.1% מיתרת האשראי לדיור, לעומת אותה הפרשה ליום 1 בינואר 2011, בסך של 592 מיליון ש"ח ומהווה 1.19% מיתרת האשראי לדיור. הקיטון בהפרשה להפסדי אשראי נובע מהקיטון ביתרת הפיגורים בתיק האשראי של הבנק והינו תוצאה של השיפור באינדקס טורים הכלכליים.

נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור:

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2011 העמיד הבנק הלוואות חדשות לדיור בסך של 6,004 מיליון ש"ח מכספי בנק.

התפתחות שיעור מימון באשראי חדש, מעל 60%:

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה (אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל) לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2009		2010			2011		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	שיעור מימון	
							ב-%
32.3	30.1	28.7	21.6	21.5	21.7	20.9	מעל 60 ועד 70 וכולל
14.8	19.3	22.3	18.1	18.8	15.3	10.4	מעל 70 ועד 80 וכולל
2	2.6	3.5	3.7	2.8	3	3.6	מעל 80

כפי שניתן לראות מהטבלה לעיל, במהלך הרבעונים האחרונים מצמצם הבנק בהדרגה את האשראי הניתן בשיעור מימון הגבוה מ-60%.

התפתחות שיעור מימון, יתרת תיק האשראי:

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 30 ביוני עומד על 51.9%.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס החזר נמוך מ-2:

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור ברבעון השני של שנת 2011 בהן יחס החזר נמוך מ-2 לבעלי הכנסה הנמוכה מ-10,000 ש"ח, במועד אישור האשראי, עמד על 2% מסך העמדות האשראי החדשות, לעומת 3% ברבעון הראשון של שנת 2011 ו-2% בשנת 2010, (יחס החזר מחושב כדלהלן: ההכנסה החודשית הקבועה של הלווה חלקי סך החוזרים החודשיים בגין הלוואות המשכנתא הקיימות וההלוואה החדשה).
חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לשם דווח לפיקוח על הבנקים עפ"י הוראה 876.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה:

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור במחצית הראשונה של שנת 2011, בהן מועדי הפירעון על פי חוזה ההלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד על 46% מסך האשראי החדש שהועמד, לעומת ממוצע של 37% בשנת 2010. התארכות משך חיי ההלוואה נובע בחלקו משינוי במדיניות האשראי של הבנק, במסגרתו צומצמה באופן משמעותי העמדת הלוואות גישור (בוליט) לזמן קצר.
ככלל, הבנק אינו מעמיד הלוואות חדשות שתנאיהן מאפשרים ללווה לשלם תשלום הנמוך מהריבית שנצברה על ההלוואה, למעט במקרים חריגים.
הבנק אינו מעמיד הלוואות המובטחות בשיעור משני, למעט במקרים חריגים.
על פי מדיניות האשראי של הבנק, הבנק מעמיד הלוואות חדשות בהן המידע שיש לבנק על הלווה או על הביטחון, במועד מתן ההלוואה, הינו שלם, מעודכן ומאומת.

דוח הדירקטוריון

התפתחויות בסיכוני אשראי

בשנים האחרונות על רקע ביקושים גואים ליחידות דיור, הן למטרת מגורים והן להשקעה קיימת עליה ניכרת במחירי הדיור, הגורמת לגידול מהותי בהיקף האשראי לדיור. על רקע עליית מחירים זו, גדל הסיכון הטמון בהעמדת הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, הנובע מנטל חוב גבוה על הלווה וחשיפה גבוהה יותר בעת ירידת ערך הבטוחה.

כמו כן, שיעורי הריבית הנמוכים ששררו במשך בשנים האחרונות, ובעיקר ריבית הפריים הלא צמודה, הביאו לעליה חדה במשקל ההלוואות בריבית משתנה לא צמודה, מתוך סך האשראי לציבור בשוק המשכנתאות. לפיכך בסביבה של עליית ריביות הלווים חשופים לעליה בגובה תשלומי המשכנתא.

העלייה החדה במחירי הדירות, הגידול באשראי לדיור, הגידול בגובה ההלוואות שניטלו והעלייה במשקל האשראי בריבית משתנה - הן מגמות אשר מגדילות את הסיכון הבסיסי הגלום בתיק האשראי של הבנק. המשכנתא הממוצעת שהועמדה על ידי הבנק בשנת 2009 היתה 596 אלפי ש"ח, בעוד המשכנתא הממוצעת בשנת 2010 עמדה 665 אלפי ש"ח ובמחצית הראשונה של 2011 היתה 602 אלפי ש"ח.

נראה, כי עד כה איכות תיק האשראי של הבנק טובה וזאת על סמך נתוני גובה חוב הפיגורים, שיעור ההפרשות להפסדי אשראי ואחוז החוב הבעייתי מכלל תיק האשראי של הבנק, כמו גם שיעור נמוך של הפסדים במימושי נכסים.

התמודדות עם ההתפתחויות בסיכוני אשראי

ניהול סיכוני האשראי של הבנק מעוגן במסמך מדיניות האשראי ומגובה בנהלי עבודה שונים לרבות נהלי החיתום. מדיניות האשראי מגדירה את יעדי הבנק תוך שיקולי תחזית מאקרו כלכלית ויחסי הלימות ההון, לרבות תיאבון הסיכון. המדיניות והנוהלים מקיפים את אופן בחינת הבקשה לאשראי והגורמים העיקריים המובאים בחשבון בעת מתן אישור למסגרת האשראי, סמכויות האשראי והדרישות להקצאת בטחונות מתאימים לכל סוג בקשה.

הבנק בוחן ומבצע שינויים במדיניות האשראי בהתאם לשינויים שחלים בסביבה העסקית והרגולטורית. סיכוני האשראי מנוהלים באופן שוטף בהתאם לעקרונות מדיניות האשראי, תהליך שדרוג איכות ניהול הסיכונים מתקיים בשגרה ומתבצע הידוק בקרות על אשראי שרמת הסיכון בו עלתה. לנוכח מורכבות הנושאים והסביבה המשתנה בוצעו מסי פעולות שיפורטו בהמשך גילוי זה לצורך צמצום החשיפה לסיכוני אשראי של הבנק, לרבות הגדרת מגבלות ניהוליות מחמירות יותר והקצאת כריות הון בגין נדבך 2 להוראות באזל 2, בגין מאפייני סיכון גבוהים.

להלן הפעילויות העיקריות שהבנק מבצע לצורך ניהול סיכוני האשראי:

א. מבנה הניהול וסמכויות:

מנהל סיכוני האשראי של הבנק אחראי לעיצוב מדיניות האשראי של הבנק ולתאום ופיקוח על מדיניות זו. תחת אחריות מנהל סיכוני האשראי מתבצע ניהול ובקרת סיכוני האשראי, וכן עדכוני מדיניות ונהלים, עבודות אנליזה, פיתוח ותיקוף מודלים ובקרת מתן וניהול אשראי. יחידת ניהול סיכוני אשראי מבצעת מעקבים בתדירות שנקבעה במסמך המדיניות, כמו כן מדווחת אחת לרבעון לועדות ניהול הסיכונים של ההנהלה ושל הדירקטוריון. כל סיכון חדש או מוצר חדש עובר לאישור של כל מנהלי הסיכונים, כאשר כלים למזעור הסיכונים מוגדרים גם הם במסמך מדיניות האשראי.

לבנק יחידת בחינת אשראי (יב"א) אשר פעולותיה המרכזיות הינן להעריך את איכותן של אוכלוסיות חריגות ואת איכות תיק האשראי הכולל. כמו כן, היחידה עוקבת אחר נתונים חריגים בבנק הקשורים בכמות החוזי חיובים ובפיגורים בהלוואות חדשות, ומבצעת הפקת לקחים.

בבנק פועלת מערכת סמכויות לקביעת מסגרות אשראי ללקוח. מערכת זו מאפשרת מענה אפקטיבי לצרכי הלקוחות עפ"י 3 רמות של מקבלי החלטות עיקריים: סמכות אישית, ועדות אשראי של הנהלת הבנק, הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון. הסמכות המתאימה לאישור של כל תיק אשראי נקבעת בין היתר עפ"י הקריטריונים הבאים: דירוג הסיכון של הלווה לפי מודל פנימי סטטיסטי, גובה מסגרת האשראי המבוקשת ואחוז המימון המבוקש.

ב. עקרונות בניהול סיכוני אשראי מול הלקוח:

בקשה לאשראי נבחנת על פי סוג העסקה ומאפייניה כגון: רכישת דירה ע"י משפרי דיור, רכישה על ידי זוגות צעירים, הלוואות במשכון נכס קיים, רכישת מגרשים, בניה עצמית וכו'. בכל בקשה לאשראי, נבדקת בין היתר, יכולת החוזר של הלווה הפוטנציאלי אל מול גובה החוזר החדשי, בו היא עליו לעמוד.

דוח הדירקטוריון

בכל בקשה לאשראי נבדק דירוג האשראי של הלווה על בסיס מודל סטטיסטי המצביע על פרופיל הסיכון של הלווה.

הבנק מעמיד אשראי כנגד משכון בטוחה מסוג נדל"ן, כאשר המשכון מתקבל טרם מתן האשראי. בעת אישור האשראי בוחן הבנק בין היתר, את שיעור המימון בבקשה עפ"י עקרונות מדיניות האשראי. לבנק נהלים המגדירים את סוג הרישום למשכון המתקבל, כפונקציה של סוג העסקה ואופן רישום הנכס (טאבו, מנהל מקרקע ישראל) הבנק מוודא כי הלקוח רכש ביטוחים מתאימים לצורכי הפחתת סיכון האשראי - ביטוח חיים ו/או ביטוח נכס.

ג. כלי הבקרה בסיכוני אשראי:

לבנק מספר צוותי בקרה הבודקים את מסמכי האשראי והביטחונות הנדרשים הן לפני ביצוע ההלוואה והן לאחריה.

לבנק מפת סיכוני אשראי ובקרה המתארת את הסיכונים והאמצעים אותם נוקט הבנק במטרה להקטין את סיכון הלווה והביטחונות ולצמצם את החשיפה.

כחלק אינטגרלי מפעילות יחידת ניהול סיכוני אשראי נבנים ומתוחזקים מודלים סטטיסטיים לדירוג של אשראי המועמד ללקוח בעת הבקשה וכן מודלים לבחינת תיק האשראי המנוהל. היחידה מקיימת מעקב ובקרה עצמאית שיטתית של דרוג הסיכון של לקוחות.

מתבצעים מבחני רגישות, תרחישים ותרחישי קיצון על התוצאות הכמותיות של הסיכונים שנמדדו. תרחישי הקיצון מתבססים על גורמי סיכון מאקרו-כלכליים וגורמים פנימיים כגון: אחוז מימון, יחס החזר, שינויים באחוז המובטלים, ירידה בשווי נכס, אזור גיאוגרפי ועוד. התרחישים מסייעים לבנק בין היתר בקביעת יעדי אשראי בתוכנית העבודה השנתית, בכימות הסיכון הגלום בפעילות/מוצר חדש שעומד להיכנס ובגיבוש כריות הון במסגרת הנדבך השני.

לבנק דוחות ניהוליים לצרכי חשיפה וניהול סיכוני האשראי, לרבות איכות דירוג האשראי של הלווים וביצוע ניתוחי רגישות ותרחישי קיצון.

כחלק מתפעול תהליכי האשראי נעשות בדיקות לשלמות, אמינות, ואיכות המידע.

בקרה ברמת הקבוצה - במסגרת החטיבה לניהול סיכונים של חברת האם פועלות פונקציות של בקרת ניהול סיכוני אשראי ושל בקרת מודלים ומתודולוגיה למדידת סיכוני אשראי. בין היתר, פועלת החטיבה לניהול סיכונים של חברת האם לצורך סיוע בהערכת הלימות המודלים המיושמים בבנק למדידת הסיכון ופיתוח מתודולוגיה למדידה כמותית של סיכוני האשראי בבנק.

הצעדים שנקטו:

בעקבות ההתפתחויות הכלכליות שחלו במשך בשנים האחרונות, כפי שהוצגו לעיל, ביצע הבנק מספר פעולות על מנת להתמודד עם הגידול בסיכוני אשראי הנ"ל:

במסגרת ניהול הסיכונים של הבנק הוחלט על החמרת המגבלות הניהוליות למאפיינים הבאים: שיעורי מימון גבוהים, יכולת החזר חודשי שוטף, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק, מוצרי/מסלולי הלוואה, סוגי ריבית וגובה הלוואה.

בעת אישור בקשת האשראי, נבחן כושר החזר של הלווים הנוטלים הלוואה בריבית משתנה שאינה צמודה, לפי שיעור ריבית גבוה יותר משיעור הריבית הנוכחי, וזאת על מנת להבטיח שהלווה יעמוד בהחזרי הלוואה גם במידה ותחול עליה בשיעורי הריבית.

הבנק בחן במסגרת תרחיש קיצון את השפעת ירידת ערכי הבטוחות ועליית ריביות, על הפסדי הבנק. כחלק מתכנון ההון ויעדיו שומר הבנק "כריות הון" נוספות להתמודדות עם מאפייני סיכון גבוהים יותר, כגון: כרית הון בגין הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, כרית הון בגין הפער בין שיעור הפרשה להפסדי אשראי נוכחי לבין השיעור הממוצע על פני מחזור כלכלי וכרית הון בגין האפשרות של ירידת מחירי הנדל"ן.

יצוין כי החל מיום 5 במאי 2011, הבנק פועל בהתאם למכתב המפקח על הבנקים מיום 3 במאי 2011, על פיה הבנק יוכל לאשר הלוואות לדיוור בתנאי שמרכיב הריבית המשתנה בהלוואה אינו עולה על 33.3% (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שבה הריבית משתנה בתקופה של עד 5 שנים). ראה בעניין זה בפרק 1 סעיף (ד) (7).

כמו כן, ועל פי דרישת המפקח על הבנקים, מבצע הבנק הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2011, מעבר להפרשות על פי עומק הפיגור כנדרש בהוראה 314 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל. ראה בעניין זה בפרק 1 סעיף (ד) (1).

דוח הדירקטוריון

6.3 דרישות גילוי לנדבך 3

הלימות ההון (טבלה 3 באזל 2)

31 בדצמבר 2010 ⁽¹⁾		30 ביוני 2010 ⁽¹⁾		30 ביוני 2011		
דרישות ההון (מחושב עפ"י 9%)	נכסי סיכון	דרישות ההון (מחושב עפ"י 9%)	נכסי סיכון	דרישות ההון (מחושב עפ"י 9%)	נכסי סיכון	
במיליוני ש"ח						נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:
-	1	-	1	-	1	חובות של תאגידים בנקאיים
178	1,976	154	1,708	180	1,999	חובות של תאגידים
14	158	13	145	16	175	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
-	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
28	310	22	245	34	380	הלוואות לעסקים קטנים ⁽¹⁾
2,243	24,920	2,023	22,479	2,426	26,957	משכנתאות לדיור ⁽¹⁾
16	175	15	168	21	230	נכסים אחרים
2,479	27,540	2,227	24,746	2,677	29,742	סך הכל בגין סיכון אשראי
3	30	8	94	1	7	סיכון שוק
84	931	87	962	85	940	סיכון תפעולי
2,566	28,501	2,322	25,802	2,763	30,689	סך כל נכסי סיכון ודרישות ההון
⁽³⁾ 3,967	-	⁽³⁾ 3,828	-	4,024	-	סך בסיס ההון
⁽³⁾ 13.92%	-	⁽³⁾ 14.84%	-	13.11%	-	יחס הון כולל
⁽³⁾ 9.27%	-	⁽³⁾ 9.88%	-	8.73%	-	יחס הון של רובד 1

חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (טבלה 4.ב)

31 בדצמבר 2010 ⁽¹⁾		30 ביוני 2010 ⁽¹⁾		30 ביוני 2011		
סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	
אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	סוג חשיפת אשראי
ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	אשראי ⁽²⁾
במיליוני ש"ח						אחרים
47,115	51,097	43,800	47,128	51,353	54,684	ערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות ⁽¹⁾
245	203	268	277	228	230	סך הכל
7,432	8,456	7,503	7,985	7,476	7,067	
54,792	59,756	51,571	55,390	59,057	61,981	

- (1) סווג מחדש
(2) נתוני האשראי ליום 30 ביוני 2011 מוצגים ברוטו לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי ולאחר מחיקות. מספרי השוואה לתקופות דיווח קודמות לא הוצגו מחדש, ועל כן אינם ברי השוואה.
(3) הוצג מחדש- בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים (ראה סעיף 1 (3) §) לעיל).

דוח הדירקטוריון

חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים במיליוני ש"ח (טבלה 4.4)

30 ביוני 2011				
סך הכל	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים	אשראי ⁽²⁾ במיליוני ש"ח	
5	-	-	5	חובות של ריבונות
5	-	-	5	חובות של תאגידים בנקאיים
2,890	1,770	-	1,120	חובות של תאגידים
179	5	-	174	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
557	80	-	477	הלוואות לעסקים קטנים
58,115	5,212	-	52,903	משכנתאות לדיר
230	-	230	-	נכסים אחרים
61,981	7,067	230	54,684	סך הכל בגין סיכון אשראי

30 ביוני 2010 ⁽¹⁾				
סך הכל	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים	אשראי ⁽²⁾ במיליוני ש"ח	
6	-	-	6	חובות של ריבונות
5	-	-	5	חובות של תאגידים בנקאיים
2,460	1,407	-	1,053	חובות של תאגידים
156	11	-	145	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
342	28	-	314	הלוואות לעסקים קטנים
52,144	6,539	-	45,605	משכנתאות לדיר ⁽¹⁾
277	-	277	-	נכסים אחרים
55,390	7,985	277	47,128	סך הכל בגין סיכון אשראי

31 בדצמבר 2010 ⁽¹⁾				
סך הכל	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים	אשראי ⁽²⁾ במיליוני ש"ח	
6	-	-	6	חובות של ריבונות
4	-	-	4	חובות של תאגידים בנקאיים
2,811	1,673	-	1,138	חובות של תאגידים
170	15	-	155	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
444	53	-	391	הלוואות לעסקים קטנים
56,118	6,715	-	49,403	משכנתאות לדיר ⁽¹⁾
203	-	203	-	נכסים אחרים
59,756	8,456	203	51,097	סך הכל בגין סיכון אשראי

(1) סווג מחדש

(2) נתוני האשראי ליום 30 ביוני 2011 מוצגים ברטו לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי ולאחר מחיקות. מספרי השוואה לתקופות דיווח קודמות לא הוצגו מחדש, ועל כן אינם ברי השוואה.

דוח הדירקטוריון

פיצול התיק לפי תקופה חוזית לפרעון ולפי סוגי חשיפת אשראי עיקריים (טבלה ה.4) :

30 ביוני 2011				
סך הכל	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים	אשראי ⁽²⁾ במיליוני ש"ח	
6,832	3,575	28	3,229	עד שנה
16,988	3,492	133	13,363	מעל שנה ועד חמש שנים
38,161	-	69	38,092	מעל חמש שנים
61,981	7,067	230	54,684	סך הכל

30 ביוני 2010 ⁽¹⁾				
סך הכל	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים	אשראי ⁽²⁾ במיליוני ש"ח	
7,971	4,606	133	3,232	עד שנה
16,298	3,379	85	12,834	מעל שנה ועד חמש שנים
31,121	-	59	31,062	מעל חמש שנים
55,390	7,985	277	47,128	סך הכל

31 בדצמבר 2010 ⁽¹⁾				
סך הכל	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים	אשראי ⁽²⁾ במיליוני ש"ח	
8,154	5,005	52	3,097	עד שנה
16,578	3,451	86	13,041	מעל שנה ועד חמש שנים
35,024	-	65	34,959	מעל חמש שנים
59,756	8,456	203	51,097	סך הכל

(1) סווג מחדש
 (2) נתוני האשראי ליום 30 ביוני 2011 מוצגים ברוטו לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי ולאחר מחיקות. מספרי השוואה לתקופות דיווח קודמות לא הוצגו מחדש, ועל כן אינם ברי השוואה.

דוח הדירקטוריון

סיכון אשראי בהתאם לגישה הסטנדרטית במיליוני ש"ח (טבלה 5).

31 בדצמבר 2010 ⁽¹⁾		30 ביוני 2010 ⁽¹⁾		30 ביוני 2011 ⁽²⁾		
סכום חשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי	סכום חשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי	סכום חשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי	סכום חשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי	סכום חשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי	סכום חשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי	
34	34	115	115	5	5	פיצול חשיפות לפי משקל סיכון במיליוני ש"ח
4	4	5	5	5	5	0%
37,196	37,196	35,724	35,724	37,948	37,948	35%
17,613	17,613	15,887	15,887	17,276	17,276	75%
4,747	4,747	3,493	3,493	6,579	6,579	100%
162	162	166	166	168	168	150%
59,756	59,756	55,390	55,390	61,981	61,981	סך הכל

לבנק אין בטחונות מפחיתי סיכון הכשירים לפי הנחיות באזל 2. "הנדל"ן" שהינו הבטוחה העיקרית של הבנק אינו בטחון כשיר להפחתה.

6.4 יישום הוראות בנק ישראל למדידה והלימות הון

ביום 20 ביוני 2010 הוציא המפקח על הבנקים חוזר המעדכן את הוראות נוהל בנקאי תקין, לעניין מדידה והלימות הון.

הוראות מדידה והלימות הון מחולקות ל-3 קטגוריות:

- מבוא, תחולה וחישוב הדרישות (הוראה מס' 201) בהן קיים הפירוט לחישוב דרישות ההון המזערי לבנק.
- דרישות הון מזערי בגין הנדבך הראשון הכוללים את רכיבי ההון (הוראה מס' 202), אופן חישוב ההון הנדרש בגין סיכונים אשראי (הוראה מס' 203), אופן חישוב דרישות ההון בגין הסיכון התפעולי (הוראה מס' 206), אופן חישוב דרישות ההון בגין סיכונים השוק (הוראה מס' 208).
- הנחיות באזל לנדבך השני, לשם תהליך הערכת נאותות הלימות ההון, להלן ICAAP (הוראה מס' 211).

בהוראות הנדבך השלישי פורטו הוראות וציפיות בנוגע למשמעת שוק ומוזגו לתוך קובץ הוראות הדיווח לציבור. הוראות מדידה והלימות הון מביאות לכך, כי יחס הלימות ההון של הבנק, מחושב תוך שימוש בהגדרה של הון פיקוחי ונכסים משוקללים לסיכון. יחס ההון הכולל לא יהיה נמוך מ-8% בגין הנדבך הראשון ו-1% בגין הנדבך השני. בנוסף, על הבנק להחזיק הון בסיכון הנמוך מסך רכיבי בסיס ההון המוגדרים בהוראת נוהל בנקאי תקין מס' 202. בסיס ההון של הבנק ליום 30 ביוני 2011 עולה על ההון בסיכון הנדרש בגין הנדבך הראשון והשני. יש לציין כי הערכת ההון הנדרש לנדבך השני מבוסס על הערכות פנימיות.

מלקחי משבר 2008 הציג הפיקוח על הבנקים בישראל למערכת הבנקאית דרישה ליחס הון ליבה שלא יפחת מ-7.5% החל מ-31 בדצמבר 2010.

יחס זה מתייחס להון ליבה בניכוי הניכויים הנדרשים מרובד 1. בהעדר אישור מהמפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי לא יחלק דיבידנד אם אינו עומד ביעד הנ"ל או אם חלוקת הדיבידנד תגרום לכך שלא יעמוד ביעד. נכון ליום 30 ביוני 2011 יחס הלימות הון לרובד 1 עומד על 8.73%.

תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) תהליך הערכה פנימי לנאותות הקצאת ההון.

הבנק מקיים את התהליך לפי שני רכיבים מרכזיים:

האחד, הינו הערכת הלימת ההון המתחשבת בפרופיל הסיכון ובתיאבון הסיכון. הערכה זו מבוססת על צרכי ההון של הבנק בראייה תלת שנתית אל מול תחזיות כלכליות והאסטרטגיה של הבנק. השני, סקירת ניהול סיכונים שנתית שמטרתה לספק תמונה עדכנית על כל תהליכי ניהול הסיכונים המתבצעים בבנק לרבות איתור חוזקות וחולשות ובניית תוכנית עבודה לתיקון הליקויים. תוצרי התהליך מפורטים במסמך ה-ICAAP של הבנק לשנת 2010 שהוגש לחברת האם במהלך הרבעון השני של 2011.

(1) סווג מחדש

(2) נתוני האשראי ליום 30 ביוני 2011 מוצגים ברוטו לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי ולאחר מחיקות. מספרי השוואה לתקופות דיווח קודמות לא הוצגו מחדש, ועל כן אינם ברי השוואה.

זוח הדירקטוריון

להלן חלק מהעקרונות שמסמך ה-ICAAP מכיל:

- לבנק טקסונומית סיכונים מורחבת הכוללת את תחומי הסיכון הבאים: שוק, אשראי, תפעולי וסיכוני אירוע (מלחמה, רעידת אדמה, מיתון ממושך ועוד). במסגרת זו נבחנים כלל הסיכונים להם חשוף הבנק (נדבך 1 + נדבך 2), כאשר לכל סיכון ניתנה הערכה לנושאים של איכות ניהול, נזק צפוי (שנתי, ובאירוע קיצוני), בקרות, ומבנה ארגוני.
- הבנק קבע מגבלות ניהוליות וכמותיות בתחומי סיכון ראשיים (אשראי, שוק ותפעולי), היוצרים קשר בין פרופיל הסיכון לתיאבון הסיכון שהבנק מעוניין לשאת במסגרת פעילותו העסקית.
- הבנק גיבש תרחיש קיצוני מורחב להתמודדות עם אירועים בעלי נזק כספי מהותי ונזק כספי שאינו מהותי, מבוססים על מודלים סטטיסטיים והערכות מומחה.
- הבנק פיתח טכניקות חדשות ושיכלל קיימות לטובת הערכה של ההון המוקצה כנגד סיכוני הנדבך השני.
- יעדי ההון של הבנק נקבעים תחת הנחות של: יחס הלימות הון מותאם לתיאבון הסיכון והתממשות תרחיש קיצוני חמור.
- הבנק מבצע באופן שוטף התאמות ושיפורים למערכות הליבה שלו תוך הצגת מידע מהימן, שלם ועדכני.
- נהלים ומסמכי מדיניות ניהול הסיכונים עודכנו בהתאם להוראות מדידה והלימות הון ולאסטרטגיה של הבנק.
- הבנק פועל למיסוד תהליך ה-ICAAP ככלי מרכזי לתכנון וניהול הסיכונים. כשלב ראשון, תוכנית העבודה של הבנק לשנת 2011 נבנתה תוך התחשבות בפרופיל הסיכונים הנוכחי.
- איתור חוזקות וחולשות ובניית תוכניות עבודה לשיפור ועדכון תהליכי ניהול הסיכונים.

מינוי "מנהל סיכונים ראשי"

במהלך הרבעון השני לשנת 2011 מינה הבנק מנהלת סיכונים ראשית. מבנה פונקצית ניהול הסיכונים נמצא בתהליכי גיבוש סופיים לרבות הסמכויות והפעילויות שבתחום אחריות הפונקציה.

מגמות ומידע צופה פני עתיד - באזל 3

בחודש דצמבר 2010 פורסמו על ידי ה-BIS (Bank for International Settlements) הוראות באזל 3. אלו אינן הוראות חדשות אלא תיקונים, עדכונים ותוספות למסמכי באזל 2. הכיוון המנחה בהנחיות החדשות הינו החמרה בהוראות ניהול הסיכונים ודרישות ההון בגינן. המסמך מיישם לקחים מהמשבר הפיננסי העולמי של 2008-2009.

מטרת ההחמרות המוצעות ע"י ה-BIS היא להביא לשיפור בכושר ההישרדות של הבנקים בעתות משבר, זאת נוכח לקחי המשבר של 2008, תוך הכנסת שיפורים בתחום ניהול הסיכונים ובדגש על:

- שיפור איכות ההון.
- העצמת הפיקוח - קביעת כלים טובים יותר להתאמת דרישות ההון לכל בנק לפי פרופיל הסיכון שלו.
- הורדת התלות של דרישות ההון במצב הכלכלי.
- הגברת השקיפות של שיטות ניהול הסיכונים.
- שיפור יחסי הנזילות של הבנק וקביעת סטנדרטים אחידים למדידת הנזילות.

הבנק לומד את ההנחיות ואת המשמעויות הנגזרות מהם, ויפעל על פי מדיניות הקבוצה בנושא והנחיות הפיקוח.

זוח הדירקטוריון

6.5 טבלת גורמי סיכון

סיכון	הגדרה	רמת חומרה
סיכון אשראי כולל	תוצאות שליליות המתקשרות לכשל או לאי כיבוד חוזים במכשירי הלוואה או השתתפות עקב הרעת איכות האשראי של הצד הנגדי	בינונית
סיכון לווה בודד ובטחונות	סך הסיכון המתואר ע"י ההסתברות לכשל, ההפסד בהינתן כשל והחשיפה בעת כשל של לווים בודדים	נמוכה
סיכון ריכוזיות בטוחה	ריכוזיות הנובעת משימוש בסוג בטוחה אחד.	בינונית
סיכון ריכוזיות קבוצת רכישה	סיכון אשראי לכשל של קבוצות לווים המתאגדים לרכישת פרויקט בינוי.	נמוכה
סיכון שוק כולל	סיכון הנובע משינוי שווי הוגן במכשיר פיננסי או בתזרים עקב שינויים בתנאי השוק	בינונית
סיכון אופציות התנהגותיות	סיכונים אופציות שאינן ניתנות לגידור כגון אופציות פרעון מוקדם	נמוכה
סיכון בסיס	הסיכון עקב תנודות בשע"ח כולל אינפלציה	בינונית
סיכון ריבית	הסיכון עקב תנודות בשערי ריבית	
סיכון מרווח	סיכון צמצום המרווח המימוני על הלוואות ופיקדונות עקב השתנות השוק או הסביבה העסקית.	נמוכה
סיכון נזילות	הסיכון בחוסר היכולת לעמוד באי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי	נמוכה
סיכון התחייבויות פנסיוניות	סיכון החשיפה לירידה בערכי נכסי ההשקעה שיש בקרנות הפנסיה של הבנק כולל סיכון אקטוארי	נמוכה
סיכון תפעולי	סיכון להפסד הנובע מליקויים או כשלים של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיים, או אירועים חיצוניים	נמוכה
סיכון תפעולי-כללי		נמוכה
סיכון משפטי	הסיכון הנובע מפעילות שאינה תואמת חקיקה (אזרחית), טעויות משפטיות ותביעות ייצוגיות המתנהלות כנגד הבנק.	נמוכה
סיכון אסטרטגי	סיכון הנובע מהחלטות אסטרטגיות, כולל אי-פעולה או חוסר התאמה לתנאים משתנים	נמוכה
סיכון בכניסה לקווי פעילות חדשים	סיכון הנובע מסטייה מרווחיות הצפויה בהחלטות בכניסה לקווי פעילות חדשים בניכוי סיכונים אשראי ושוק	נמוכה
סיכונים אירוע	אירועים חיצוניים או פנימיים שהבנק חשוף אליהם מעצם פעילותו	גבוהה
סיכון מוניטין	הסיכון שפרסום שלילי יגרום לירידה בבסיס הלקוחות, ירידה בהכנסות או עלויות משפטיות גבוהות	נמוכה
סיכון רגולטורי	הסיכון שיכול לנבוע מאי אמידה בדרישות רגולטוריות, כגון יחס הלימות הון מינימלי.	נמוכה
סיכון מחזוריות בהפרשות	הסיכון של הפרשות חומ"ס בחסר לתקופה הנוכחית למול נוהגי הפרשות בתקופות עבר.	נמוכה
סיכונים מערכתיים	סיכונים הנגרמים עקב אירועים חיצוניים העלולים לגרור התממשות של מספר סיכונים במקביל כגון: רעידת אדמה, האצה אינפלציונית ומיתון ממושך.	גבוהה

דוח הדירקטוריון

6.6 בדוח זה ובדוח לשנת 2010 הורחבו ו/או הוספו נתונים מסויימים הנדרשים על פי נדבך 3 של באזל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן:

הנושא	דוח דירקטוריון	טבלה	דוח כספי
מבנה ההון (איכותי וכמותי)	10-11		77
הלימות ההון (איכותי וכמותי)	21, 10-11	3	
חשיפות סיכון והערכתו – גילוי איכותי כללי	24-25		
סיכון אשראי גילוי – איכותי	16-20		
חשיפות סיכון אשראי לפי סוג אשראי עיקריים	21	4 ב	
חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי וסוגי אשראי עיקריים	22	4 ד	
חשיפות אשראי לפי תקופה לפרעון	23	4 ה	
חשיפת סיכון אשראי בעייתי והפרשות לחומ"ס			
לפי ענפי משק	44-45		
תנועה ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי			69
חשיפות אשראי לפי משקל סיכון	24	5	
סיכון שוק ונזילות (איכותי וכמותי)	11-15		
סיכון תפעולי - גילוי איכותי			דוח שנתי עמוד 57-59
טבלת גורמי סיכון	26		

דוח הדירקטוריון

7. מגזרי פעילות

הבנק פועל בשלושה מגזרים: הלוואות לרכישת דירת מגורים, הלוואות במישכון דירת מגורים, והלוואות לרכישת נכס מסחרי. תיאור מפורט של מגזרי הפעילות ואופן המדידה שלהם ניתן בדוח השנתי לשנת 2010.

א. שינויים בהיקף הפעילות במגזרים וברוח הנקי שלהם

להלן נתונים עיקריים מתוך הדוחות הכספיים המוצגים בחלוקה למגזרי הפעילות של הבנק:

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011				
	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
	במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	110	17	4	131
הכנסות תפעוליות אחרות	25	3	1	29
סך הכנסות	135	20	5	160
הוצאות בגין הפסדי אשראי	2	(5)	1	(2)
הוצאות תפעוליות	67	10	2	79
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	66	15	2	83
הפרשה למיסים על רווח מפעולות רגילות	23	5	1	29
רווח נקי	43	10	1	54

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2010				
	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
	במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	102	8	-	110
הכנסות תפעוליות אחרות	30	-	-	30
סך הכנסות	132	8	-	140
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(11)	(3)	(3)	(17)
הוצאות תפעוליות	70	2	-	72
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	73	9	3	85
הפרשה למיסים על רווח מפעולות רגילות	26	⁽¹⁾ 3	1	30
רווח נקי	47	6	2	55

(1) הוצג מחדש – בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים (ראה סעיף 1 (ד) (6) לעיל)

דוח הדירקטוריון

א. שינויים בהיקף הפעילות במגזרים וברווח הנקי שלהם (המשך)

להלן סעיפים עיקריים מתוך הדוחות הכספיים המוצגים בחלוקה למגזרי הפעילות של הבנק:

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011				
	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
	במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	211	33	8	252
הכנסות תפעוליות אחרות	50	5	1	56
סך הכנסות	261	38	9	308
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(9)	(7)	2	(14)
הוצאות תפעוליות	125	19	4	148
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	145	26	3	174
הפרשה למיסים על רווח מפעולות רגילות	51	9	1	61
רווח נקי	94	17	2	113
יתרות אשראי לציבור נטו	45,062	7,337	1,721	54,120
יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נדחים	42,691	6,951	1,630	51,272

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2010				
	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
	במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	147 ⁽²⁾	28	5 ⁽²⁾	180
הכנסות תפעוליות אחרות	55	7	1	63
סך הכנסות	202⁽²⁾	35	6⁽²⁾	243
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(16)	(4)	(3)	(23)
הוצאות תפעוליות	113 ⁽¹⁾	21 ⁽¹⁾	3 ⁽¹⁾	137 ⁽¹⁾
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	105	18	6	129
הפרשה למיסים על רווח מפעולות רגילות	37 ⁽¹⁾	7 ⁽¹⁾	2 ⁽¹⁾	46
רווח נקי	68	11	4	83
יתרות אשראי לציבור נטו	37,764 ⁽²⁾	7,974 ⁽²⁾	1,375 ⁽²⁾	47,113
יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נדחים	35,664 ⁽²⁾	7,531 ⁽²⁾	1,298 ⁽²⁾	44,493

- (1) הוצג מחדש – בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים (ראה סעיף 1 (ד) (6) לעיל)
- (2) סווג מחדש.

דוח הדירקטוריון

א. שינויים בהיקף הפעילות במגזרים וברווח הנקי שלהם (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010				
	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
	במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	(2) 343	(2) 51	12	406
הכנסות תפעוליות אחרות	(2) 115	(2) 11	3	129
סך הכנסות	(2) 458	(2) 62	15	535
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(28)	(6)	(8)	(42)
הוצאות תפעוליות	(1) 244	(1) 36	10	(1) 290
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	(1) 242	(1) 32	13	(1) 287
הפרשה למיסים על רווח מפעולות רגילות	(2) 94	(2) 12	5	111
רווח נקי	(1) 148	(1) 20	8	(1) 176
יתרות אשראי לציבור נטו	(2) 42,620	(2) 6,817	1,646	51,083
יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נדחים	38,328	8,379	1,556	48,263

מדיניות ההנהלה הינה להמשיך ולמקד את פעילותו של הבנק במיגזר הלוואות לרכישת דירת מגורים ובמישכון דירת מגורים.

פירוט נוסף של הנתונים הכספיים לפי מגזרים - ראה גם ביאור 8 בדוחות הכספיים להלן.

- (1) וצג מחדש – בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים (ראה סעיף 1 (ד) (6) לעיל)
- (2) סווג מחדש.

דוח הדירקטוריון

ב. נכסים שאינם מבצעים, חובות פגומים שצוברים הכנסות ריבית, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר סכומים מזווחים

כל היתרות המוצגות בנספח זה מוצגות על פי ההוראות החדשות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, במידה והן היו מיושמות לראשונה ביום 31 בדצמבר 2010.

31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה)*	30 ביוני 2011	
במיליוני ש"ח		
1. נכסים שאינם מבצעים:		
		אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית
		שנבדק על בסיס קבוצתי
-	-	
16	-	חובות פגומים אחרים שאינם צוברים הכנסות ריבית
16	-	סך הכל חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
16	-	סך הכל נכסים שאינם מבצעים
2. חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית		
-	-	
3. סיכון אשראי מסחרי בעייתי⁽¹⁾:		
13	15	סיכון אשראי מאזני בגין הציבור
-	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין הציבור ⁽²⁾
13	15	סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי
4. חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר		
1,054	956	מזה: הלוואות לדיור בגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
788	701	
258	250	הלוואות לדיור בגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור

* סווג מחדש

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוף מאזני שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, למעט סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני בגין אנשים פרטיים.
(2) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי, לפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי.

להלן פירוט מדדי סיכון האשראי בהתאם להוראות החדשות:

31 בדצמבר 2010	30 ביוני 2011	
ב- %		
		שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
2.4	1.7	
		שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
1.2	1.0	

דוח הדירקטוריון

סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים

2010 ביוני 30	2010 בדצמבר 31	
		במיליוני ש"ח
		חובות בעייתיים הלוואות לדיר:
388	384	שההפרשה בגינם נערכה לפי עוומק פיגור
258	212	בפיגור זמני (פיגור מעל 3 חודשים ועד 6 חודשים)
		חובות בעייתיים אחרים
3	5	בפיגור זמני
13	5	בהשגחה מיוחדת (1)
662	606	סך הכל אשראי מאזני ללוים בעייתיים
4	2	סיכון אשראי חוץ מאזני ללוים בעייתיים
666	608	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים
13	5	(1) מזה: חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית

דוח הדירקטוריון

8. תרומות

בששת החודשים הראשונים של שנת 2011 תרם הבנק סך של 1,382 אלפי ש"ח למוסדות ציבור שונים, בעיקר בתחום החינוך (לעומת כ-3,279 אלפי ש"ח בשנת 2010).

9. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הכנת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מהנהלת הבנק קביעת אמות מידה ושימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של הנכסים וההתחייבויות, ועל הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח.

שימוש באומדנים כרוך במידה רבה של אי וודאות ורגישות להערכות מורכבות וסובייקטיביות, אשר במקרים מסויימים, עשויים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הדוחות הכספיים.

התוצאות בפועל של סעיפים אלה עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות.

להערכת הנהלת הבנק, האומדנים וההערכות ששימשו בהכנת הדוחות הכספיים הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

בתקופה המדווחת חלו שינויים במדיניות החשבונאית כמפורט בסעיף 1 (ד) (5) ובסעיף 1 (ד) (6) לעיל.

10. מימון ומקורות

לבנק מסגרת מאושרת בחברת האם. המסגרת המאושרת לשנת 2011 עומדת על 44.5 מיליארד ש"ח, נכון ליום 30 ביוני 2011 גובה המסגרת המנוצלת מחברת האם עמד על 41.4 מיליארד ש"ח. לאור כמות המקורות המגוייסים מחברת האם כפי המוסבר לעיל קיימת תלות במקור מימון זה.

החל משנת 1997 הבנק מדורג על ידי "מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ", וזאת על פי הסכם ארוך טווח. הדירוג האחרון בוצע בחודש מאי 2011, ועל פיו אושרר הדירוג של הבנק, העומד על AA+, ואופק הדירוג שונה משלילי ליציב.

11. תביעות תלויות

הבנק הינו צד להליכים משפטיים אשר ננקטו כלפיו, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים.

לצורך הערכת הסיכונים בהליכים משפטיים אלו מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים החיצוניים המייצגים את הבנק בתביעות אלו.

חוות דעת אלו נעשות ע"י היועצים המשפטיים על פי מיטב שיקול דעתם על יסוד העובדות המוצגות להם ע"י הבנק ועל יסוד המצב המשפטי (הדין והפסיקה) כפי שהם ידועים במועד ההערכה, והנתונים, לא פעם, לפרשנות ולטיעונים אפשריים סותרים.

הערכת הסיכויים באשר לאישור תובענות ייצוגיות כרוכה בקושי רב עוד יותר שכן מדובר בתחום משפטי אשר ההלכות המשפטיות בו גם בנושאים עקרוניים ומרכזיים מצויות עדיין בהתהוותן וטרם גובשו. כמו כן ישנן תביעות בהן בשל השלב בו מצוי ההליך אין ביכולתם של היועצים המשפטיים להעריך ולו גם במגבלות האמורות את הסיכון הכרוך בהן.

לאור האמור לעיל, יתכן שתוצאות התביעות בפועל, תהיינה שונות מחוות דעתם של היועצים המשפטיים וההשפעה על הדוחות הכספיים תהיה משמעותית.

דוח הדירקטוריון

א. בקשה לבימ"ש לאישור תובענה ייצוגית בקשר עם עמלות ביטוח

בשנת 1997 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כנגד הבנק וכנגד בנקים למשכנתאות אחרים בקשה לאישור תובענה ייצוגית. כל אחד מן המבקשים לווה כספים מאחד מן הבנקים למשכנתאות המשיבים. לטענת המבקשים, במסגרת נטילת ההלוואה הם צורפו לביטוח חיים או ביטוח נכס שנערכו באמצעות הבנקים המשיבים. לטענתם, חלק מדמי הביטוח הגיע לידי הבנקים המשיבים שלא כדין. סכום התביעה הייצוגית הנטען הוא "מעל מיליארד ש"ח" ולא נעשה בתביעה ייחוס של סכום נפרד לגבי כל בנק.

ביום 17 בנובמבר 1997 ניתנה החלטתו של בית המשפט כי לא ניתן לדון בתובענה שהוגשה במתכונת של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. לפיכך, מחק בית המשפט את התביעה הכספית על הסף. עם זאת קבע בית המשפט כי ניתן לדון בתובענה במסגרת תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, בעתירה לסעד הצהרתי בנושא של ההסדר הכובל וסוגית הביטוחים השונים, ביחס לעילות שנוצרו קודם ליום 10 במאי 1996.

על החלטת בית המשפט המחוזי, הוגשו ערעורים לבית המשפט העליון ע"י הבנק, כל אחד מהבנקים למשכנתאות האחרים והתובעים. ערעורים אלה תלויים ועומדים.

ביום 31 במאי 2011 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר גישור (היינו – הסכם פשרה) ביניהם, במטרה לסיים את כל הדיונים וההליכים המשפטיים המתנהלים ביניהם. בהחלטותיו של בית המשפט מיום 12 ביולי 2011 ו-7 באוגוסט 2011 אישר בית המשפט את הסדר הפשרה לפי הוראות סעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 והורה על פרסום בעתונות של הסדר הפשרה והחלטת בית המשפט.

לפרטים נוספים בנושא זה ראה ביאור 5(א)(2.1) לדוחות הכספיים להלן.

ב. בקשה לאישור תובענה ייצוגית בענין ביטוח מבני זירות

ביום 21 ביוני 2000 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כנגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית בקשר עם ביטוחי מבנה של נכסי הלווים הנערכים במסגרת נטילת הלוואות. המבקשים טוענים כי במסגרת ביטוח נכס, הנעשה כחלק מנטילת הלוואה מן הבנק, נעשית ע"י הבנק או מטעמו הערכת שווי מופרזת של המבנה, דבר הגורם לתשלום יתר של פרמיה על-ידי לקוחות הבנק. סכום התביעה, שמתבקש אישורה כתביעה ייצוגית, מוערך על-ידי המבקשים בכ - 100 מיליון ש"ח. בשלב זה, מעוכבים ההליכים בבקשה.

לפרטים נוספים בנושא זה ראה ביאור 5(א)(1.1) לדוחות הכספיים להלן.

ג. בקשה לאישור תביעה ייצוגית בקשר לחישוב ריבית בהלוואות דולריות

ביום 26 באוקטובר 2004 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק בקשה לאישור תביעה ייצוגית בקשר לדרך חישוב הריבית בהלוואות דולריות. המבקש נטל מן הבנק הלוואות מט"ח. הבנק חישב את הריבית שגבה ממנו על הלוואות אלה על בסיס מספר הימים שחלפו בפועל מחולק ב-360. לטענת המבקש, ההלוואות מן הסוג שהוא ולווים אחרים נטלו מן הבנק הן למעשה הלוואות שקליות ולא הלוואות מט"ח ועל כן, בהתאם להוראות חקוקות החלות על הלוואות שקליות, היה על הבנק לחשב את ריבית הלוואות על בסיס מספר הימים שחלפו בפועל מחולק ב-365 ולא ב-360. סכום התביעה הייצוגית שמבוקש אישורה מוערך על-ידי המבקש בכ- 9,225,000 ש"ח.

ביום 6 בינואר 2010 דחה בית המשפט את הבקשה לאישור תביעה ייצוגית, וביום 21 בפברואר 2010 ערער על-כך המבקש לפני בית-המשפט העליון.

לפרטים נוספים ראו ביאור 5(א)(1.2) לדוחות הכספיים להלן.

דוח הדירקטוריון

ד. בקשה לאישור תביעה ייצוגית בנושא תגמולי ביטוח חלקיים

ביום 2 בדצמבר 2006 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כנגד הבנק וכנגד מגדל חברה לביטוח בע"מ ("מגדל") בקשה לאישור תובענה ייצוגית בקשר לתשלומי תגמולי ביטוח חיים חלקיים. סכום התביעה הייצוגית המשוער הוא, לטענת המבקשת, 150,000,000 ש"ח.

המבקשת ובן זוגה המנוח נטלו הלוואה מן הבנק. על-פי הנטען בבקשה: לווים הנוטלים הלוואה מן הבנק יכלו להצטרף להסדר ביטוח חיים ללווים, שבו המבטחת היא מגדל; על לווים שהצטרפו לביטוח חיים כאמור נמנים לווים שקיבלו כאשר אירע מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח חלקיים בשיעור נמוך הן מסכום הביטוח והן מיתרת הלוואה; בניגוד לתשלום שבוצע בפועל, הבנק ומגדל הבטיחו לשלם למבוטחים-לווים כאמור "תגמולי ביטוח בשיעור יתרת הלוואה העומדת לפירעון או בשיעור סכום הביטוח (הנמוך מביניהם)" – כך לטענת המבקשת.

הצדדים בתיק הגיעו להסדר פשרה, אותו אישר בית המשפט, בשינויים מסוימים, ביום 7 בספטמבר 2010.

ראו בעניין זה גם ביאור 5(א) (1.3) לדוחות הכספיים להלן.

ה. בקשה לאישור תביעה ייצוגית בנושא צירוף "לווה נוסף" להלוואה

ביום 19 באוגוסט 2007 הוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה לאישור תביעה ייצוגית ועמה נוסח כתב תובענה ייצוגית בקשר לצירוף "לווה נוסף" בחלק מההלוואות שמעמיד הבנק. סכום התביעה הייצוגית המשוער הוא, לטענת המבקשים, מעל 5,000,000 ש"ח.

המבקשים טוענים כי במסגרת הלוואה שנטלו דרש הבנק צירופו של "לווה נוסף". לטענתם, הלווה הנוסף אינו לווה כלל אלא פיקציה ולמעשה מדובר בערב להלוואה. לטענת המבקשים, אילו האדם שצורף כ"לווה נוסף" אכן היה מצורף כערב להלוואה לא היה הוא נדרש לערוך ביטוח חיים בקשר להלוואה, כפי שנדרש לעשות בפועל.

המבקשים עותרים לאישור תובענה ייצוגית בשם כל אלו שהוגדרו כ"לווים נוספים" על-ידי הבנק, שאינם בעלי זכויות בנכס שמושכן ואשר במסגרת הלוואה נדרשו לערוך ביטוח חיים ושילמו דמי ביטוח בגינו, במישרין או באמצעות הלווים העיקריים, בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.

המבקשים דורשים השבה של דמי ביטוח ששולמו כאמור וכן צו המורה לבנק לבטל את דרישת עריכת ביטוח החיים ושעבודו ביחס ללווים הנוספים חברי הקבוצה.

הבקשה לאישור נקבעה לקדם משפט ליום 11 ביולי 2011.

ראו בעניין זה גם ביאור 5(א) (2.2) לדוחות הכספיים להלן.

ו. בקשה לאישור תביעה ייצוגית בנושא התניה לגרירת משכנתא ללווים שטרם רכשו נכס חלופי בהמצאת ערבות ננקאית על יתרת סכום הלוואה

ביום 15 באפריל 2010 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה ייצוגית ועמה נוסח כתב תביעה. בבקשה נטען, כי לבנק מדיניות המתנה גרירת משכנתא, ללווים שטרם רכשו נכס חלופי, בהמצאת ערבות ננקאית על סכום יתרת הלוואה, למרות שהבנק, לטענת המבקשים, יכול לקבל ערובה שוות ערך אחרת, ובמיוחד שעבוד פיקדון כספי, אשר אינה כרוכה בעלות הגבוהה של קבלת ערבות ננקאית – כך לטענת המבקשים.

דוח הדירקטוריון

המבקשים דורשים, עבורם ועבור חברי הקבוצה הנטענת, פיצוי בגובה מלוא העלות הכרוכה בהוצאת ערבות בנקאית ולחלופין ההפרש בין עלות זו לבין העלות של רישום שעבוד על פיקדון כספי.

סכום התביעה הייצוגית הנטען עומד על כ-55,000,000 ש"ח.

ראו בענין זה גם ביאור 5(א) (1.4) לדוחות הכספיים להלן.

ז. בקשה לאישור תובענה ייצוגית בעניין הסרת רישומים להבטחת זכויות הבנק בגין הלוואות שנפרעו

בקשה לאישור תובענה ייצוגית, שהוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים ונתקבלה בבנק ביום 25 באפריל 2010.

המבקשים טוענים, כי הבנק מפר חובתו להסיר ביוזמתו רישומים שנעשו לטובתו במרשמים שונים, לאחר פירעון ההלוואות שלהבטחת פירעון נעשו אותם רישומים.

סכום התביעה הייצוגית הנטען עומד על כ-20,500,000 ש"ח.

ראו בענין זה גם ביאור 5(א) (1.5) לדוחות הכספיים להלן.

12. מכירת מניות לעובדים

בהתאם להסכמים בעניין הפרטת בנק לאומי ובהתאם להסכמות בין החשב הכללי במשרד האוצר לבין עובדי הבנק, פורסם ביום 6 באפריל 2011 מתאר בדבר הצעת מניות של בנק ישראל על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק, בנק ערבי ישראלי בע"מ, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל (ע.ר.) ("המשתתפים", "המתאר").

ביום 17 במאי 2011 הושלמה הרכישה על ידי המשתתפים, בהתאם ובכפוף להסדרים ולתנאים המפורטים במתאר, של 6,339,730 מניות המוחזקות על ידי מדינת ישראל והמהוות 0.43% מהונו המונפק והנפרע של בנק לאומי כפי שהוא במועד פרסום המתאר.

מחיר המניה לצורך ההצעה למשתתפים על פי המתאר היה 13.20825 ש"ח למניה נכון ליום 19 בינואר 2011, כשמחיר למניה זה היה צמוד למדד המחירים לצרכן לפי שיטת מדד אחרון ידוע כאשר המדד הבסיסי היה מדד חודש דצמבר 2010 שפורסם ביום 14 בינואר 2011. מחיר המניה בפועל היה 13.3002797 ש"ח.

חלוקת המניות בין המשתתפים וקביעת מספר המניות שהוצעו לכל משתתף נערכה באופן יחסי למשכורת המהווה בסיס להפרשות סוציאליות עבור אותם משתתפים עבור חודש ינואר 2011 והכל בהתאם לקבוע במתאר.

המניות תהיינה חסומות לתקופה של 4 שנים מהמועד הקובע (כהגדרתו במתאר), ותופקדנה בנאמנות בידי נאמן.

בנוסף, ועדת הביקורת והדירקטוריון אשרו מתן הלוואות למשתתפים לרכישת המניות המוצעות במתאר.

שווי ההטבה לעובדים אשר נערך על ידי מעריך חיצוני, כולל מספר מרכיבים ובסך הכול מסתכם בכ 0.3 מיליון ש"ח (כולל מס שכר וביטוח לאומי) נטו לאחר מס. סכום זה נזקף ברביע השני של השנה כהוצאת שכר בסך 0.4 מיליון ש"ח (מתוכם 0.3 מיליון ש"ח כנגד קרן הון) ובקיטון של הוצאות מס של 0.1 מיליון ש"ח כנגד מס נדחה.

למיון רכישת המניות, הבנק העמיד הלוואות לעובדים בסך כ- 0.9 מיליון ש"ח, שפרעו בתשלום אחד בתום תקופת החסימה של המניות. מזה הלוואות בסך 0.1 מיליון ש"ח צמודות למדד המחירים לצרכן, ונושאות ריבית בשיעור של 1.55% והלוואות בסך 0.8 מיליון ש"ח לא צמודות על בסיס הפריים מינוס 0.75% ואינן בתנאי non-recourse.

דוח הדירקטוריון

13. אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (SOX Act 404)

ביום 5 בדצמבר 2005 פירסם המפקח על הבנקים חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואי החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות בין היתר:

- תאגידי בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.
 - בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
 - יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקרות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.
- הבנק בסיוע יועציו החיצוניים פעל בהתאם על מנת לעמוד בדרישות סעיף 404 של ה-SOX.

14. הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

ביום 15 בנובמבר 2004 פירסם המפקח על הבנקים הוראה בדבר הצהרה שתצורף לדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידי בנקאים, עליה יחתמו המנכ"ל והחשבונאי הראשי, החל מהדוח הכספי לתקופה המסתיימת ב-31 במרס 2005.

ביום 18 ביולי 2005 פירסם המפקח על הבנקים נוסח מתוקן של ההצהרה. נוסח ההצהרה בהוראה מבוסס על הוראות ה-SEC ומתייחס לדרישות סעיף 302 בחוק סרבנס-אוקסלי ("SOX").

ביום 15 ביוני 2009 פורסמה הוראה להוראות הדיווח לציבור המעדכנת את ההצהרה על פי הדרישות המרחיבות שנקבעו בסעיף 404 של ה-SOX ACT המחייבת קיום מערך בקרה פנימית על פי מסגרת מוגדרת ומקובלת והרחבה בהיקף ניכר בהשוואה לבקרות הגילוי שהפעלתן נדרשה מהדוחות ליום 31 במרס 2005 ואילך.

בסיוע יועצים חיצוניים, קבע הבנק נהלים וכן מונתה ועדת גילוי בראשות מנכ"ל הבנק ובשיתוף חברי הנהלה ומנהלים בכירים אחרים במתכונת המאפשרת לקיים את ההנחיות של הוראה זו.

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בעקבות היישום לראשונה ביום 1 בינואר 2011 של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, חלו במהלך המחצית הראשונה של שנת 2011 שינויים בתהליכי סיווג החובות הבעייתיים וחישוב ההוצאה להפסדי אשראי, ולפיכך חל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי. הבנק החל במיפוי של סביבת הבקרה הקשורה בתהליך זה.

15. שינויים בנושאי המשרה בבנק

ביום 17 במאי 2011 מונתה גבי סיגלית טרבולסי למנהלת הסיכונים הראשית של הבנק (CRO).
ביום 24 במאי 2011 מונה מר עודד גולדשטיין כמבקר הפנימי של הבנק.

דוח הדירקטוריון

16. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הוא הגורם המופקד על בקרת העל בבנק ועל אישור הדוחות הכספיים של הבנק. מרבית חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. לפני הבאת הדוחות הכספיים לדיון בדירקטוריון, נערכים שני דיונים מקדימים: תחילה דיון בועדת הגילוי של הבנק ולאחר מכן דיון משותף של שתי ועדות דירקטוריון- ועדת המאזן וועדת הביקורת.

ועדת הגילוי הינה ועדת הנהלה, בראשות המנכ"ל, וחברים בה חברי הנהלה ומנהלים אחרים בבנק. ועדת הגילוי בוחנת, בין השאר, כי המידע בדוחות הכספיים הינו מלא ומוצג באופן נאות. בישיבות ועדת הגילוי משתתפים גם נציגי רואי החשבון המבקרים של הבנק ונציגי הביקורת הפנימית (ועדת הגילוי הוקמה כחלק מיישום הוראת הפיקוח על הבנקים המתבססת על סעיף 302 של חוק SOX).

לאחר דיון ועדת הגילוי מתקיים דיון בועדת המאזן של הדירקטוריון המתכנסת לדיון משותף עם ועדת הביקורת שהינו דיון מקדמי בדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל, מנהל אגף הכספים והחשבונאי הראשי, סמנכ"לים, המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים של הבנק. חומר הרקע הנשלח לדירקטורים לקראת הדיון המקדמי כולל את טיוטת דוח הדירקטוריון ואת טיוטת הדוחות הכספיים, הכוללים את המידע והתיאור האיכותי כולל הנתונים הכספיים (אשר בשלב זה של הדיון עדיין אינם סופיים). עוד מקבלים הדירקטורים פרטים בדבר דרישות גילוי חדשות (ככל שקיימות) החלות על הבנק, מידע בדבר ההפרשה להפסדי אשראי במגזרים השונים ומידע בדבר חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ותיאור התביעות המשפטיות החדשות. בדיון מוצגים בפני הדירקטורים נושאים שנדונו בועדת הגילוי והחלטותיה.

לאחר הדיון המקדמי כאמור, מתקיים דיון במליאת הדירקטוריון בטיוטה הסופית של הדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל, סמנכ"לים, מנהל אגף הכספים והחשבונאי הראשי, המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים של הבנק. כחומר רקע לקראת הדיון מקבלים הדירקטורים את הטיוטה המלאה של הדוחות הכספיים, הכוללת את הנתונים הכספיים. בפני חברי הדירקטוריון מוצגים אף ניתוחים מעמיקים ומקיפים בדבר פעילויות הבנק בתחומי עיסוקיו השונים.

במסגרת דיון זה סוקרים המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק את תוצאות הפעילות, לרבות ההפרשה הפרשה להפסדי אשראי ותיאור החשיפות לסיכונים והעמידה במגבלות שנקבעו ביחס אליהם. לאחר מכן מקיימת מליאת הדירקטוריון דיון בטיוטה הסופית של הדוחות הכספיים ומאשרת אותם.

כאמור, כל דיוני הדירקטוריון בנושא הדוחות הכספיים נערכים בהשתתפות רואי החשבון המבקרים של הבנק, אשר עומדים לרשות הדירקטוריון לשאלות והבהרות בדיוני הדירקטוריון. הדוחות הכספיים מאושרים על ידי הדירקטוריון לאחר שרואי החשבון המבקרים הציגו בפניו חולשות מהותיות במידה והיו אשר עלו מתהליכי הביקורת שבוצעו.

17. כללי

בששת החודשים הראשונים של שנת 2011 התקיימו 13 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו- 25 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.

29 באוגוסט 2011

ש. בורשטיין
מנהל כללי

ד. בר-לב
יו"ר הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון

תוספת א'

שיעורי הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני						
2010			2011			
שיעורי הכנסה (הוצאה) (3)	הכנסות (הוצאות) מימון (1)	יתרה ממוצעת לתקופה (1) במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה הוצאה		הכנסות (הוצאות) מימון (4)	יתרה ממוצעת לתקופה במיליוני ש"ח
			כולל	ללא		
ב-%			נגזרים (3)	נגזרים (3)	ב-%	
מטבע ישראלי לא צמוד:						
2.69	120	17,908	-	4.19	251	24,318
-	-	-	-	-	-	19
-	-	-	4.18	-	251	24,337
(1.86)	(77)	16,572	(3.36)	(186)	(186)	22,425
						19
			(3.35)	(186)	(186)	22,444
0.83	-	-	0.83	0.83		
מטבע ישראלי צמוד למדד:						
9.55	612	26,539		8.82	603	28,206
(9.52)	(579)	25,182		(8.93)	(574)	26,555
0.03				(0.11)		
מטבע חוץ (פעילות מקומית) (2):						
13.05	33	1,056		(3.82)	(14)	1,399
(10.75)	(28)	1,076		4.82	17	1,399
2.30				1.00		
סך הכל						
6.89	765	45,503		6.37	840	53,942
(6.54)	(684)	42,830		(6.03)	(743)	50,398
0.35				0.34		
עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (5) (4)						
	29				34	
	794				874	
נכסים כספיים אחרים						
		*204				142
		(6)				(582)
		81				75
		45,782				53,577
הוצאות מימון אחרות						
	684				(743)	
הוצאות בגין הפרשה להפסדי אשראי						
	(17)				(2)	
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה להפסדי אשראי						
	127				133	
התחייבויות כספיות אחרות						
		*205				267
		236				266
		*2,511				2,646
		45,782				53,577

- (1) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למאגר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (3) האחוזים מחושבים על בסיס הנתונים באלפי ש"ח.
- (4) כולל הפיצוי בגין עמלת פרעון מוקדם והכנסות ממכשירים נגזרים.
- (5) ביום 1.1.2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של חובות גנומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. מספרי ההשוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים ליום 30 ביוני 2011, אינם ברי השוואה לנתונים המסומנים ב-* בשנת 2010. להסברים נוספים לגבי השפעת האימוץ לראשונה של ההוראה ראה ב"אור 1 (ה) בדוחות הכספיים להלן. היתרות הממוצעות מוצגות ללא ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

* הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיווק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים (ראו סעיף 1 (3) (6) לעיל).

דוח הדירקטוריון

תוספת א'

שיעורי הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (המשך) סכומים מדווחים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני						
2010			2011			
שיעורי הכנסה (הוצאה) (3)	הכנסות (הוצאות) מימון (1)	יתרה ממוצעת לתקופה (1) במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה הוצאה		הכנסות (הוצאות) מימון (4)	יתרה ממוצעת לתקופה (4) במיליוני ש"ח
			כולל	ללא		
ב-3%			נגזרים (3)	נגזרים (3)		
2.55	217	17,133		3.78	444	23,698
					1	19
					445	23,717
(1.72)	(135)	15,776		(2.96)	(321)	21,870
					-	19
				(2.95)	(321)	21,889
0.83			0.84	0.82		
מטבע ישראלי לא צמוד:						
						נכסים (5)
						השפעת נגזרי ALM
						סך כל הנכסים התחייבויות
						השפעת נגזרי ALM
						סך כל ההתחייבויות פער הריבית
						נכסים (5)
						התחייבויות
						פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד:						
						נכסים (5)
						התחייבויות
						פער הריבית
מטבע חוץ (פעילות מקומית) (2):						
						נכסים (5)
						התחייבויות
						פער הריבית
סך הכל						
						נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון
						השפעת נגזרי ALM
						התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
						פער הריבית
						עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (4) (5)
						סך כל ההכנסות מימון לפני הוצאות בגין הפרשה להפסדי אשראי
						נכסים כספיים אחרים
						הפרשה להפסדי אשראי
						נכסים לא כספיים
						סך כל הנכסים
הוצאות מימון אחרות						
						סך כל הוצאות המימון
						הוצאות בגין הפרשה להפסדי אשראי
						רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה להפסדי אשראי
						התחייבויות כספיות אחרות
						התחייבות לא כספיות
						אמצעים הוניים
						סך כל ההתחייבויות והאמצעים הוניים

- (1) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
(3) האחוזים מחושבים על בסיס הנתונים באלפי ש"ח.
(4) כולל הפיצוי בגין עמלת פרעון מוקדם והכנסות ממכשירים נגזרים.
(5) ביום 1.1.2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. מספרי החשואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים ליום 30 ביוני 2011, אינם ברי השוואה לנתונים המסומנים ב-* בשנת 2010. להסברים נוספים לגבי השפעת האימוץ לראשונה של ההוראה ראה ביאור 1 (ה) בדוחות הכספיים להלן. היתרות הממוצעות מוצגות ללא ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

* הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים (ראה סעיף 1 (3) (6) לעיל).

דוח הדירקטוריון

תוספת א'

שיעורי הכנסה והוצאה על בסיס מאוחד (המשך) סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני					
2010			2011		
יתרה ממוצעת לתקופה (1) מימון (הוצאות)(3)	יתרה ממוצעת לתקופה (1) מימון (הוצאות)(3)	יתרה ממוצעת לתקופה (1) מימון (הוצאות)(3)	שיעור הכנסה (הוצאה)(3)	שיעור הכנסות (הוצאות)	יתרה ממוצעת לתקופה (1) מימון (הוצאות)(3)
במיליוני \$	במיליוני \$	במיליוני \$	ב-%	במיליוני \$	במיליוני \$
407	3	289	2.58	2	2.58
405	(1)	287	(1.44)	-	(0.67)
נכסים					
פער הריבית			1.14		1.91

מטבע חוץ נומינלי במיליוני \$
פעילות מקומית (2):

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני					
2010			2011		
יתרה ממוצעת לתקופה (1) מימון (הוצאות)(3)	יתרה ממוצעת לתקופה (1) מימון (הוצאות)(3)	יתרה ממוצעת לתקופה (1) מימון (הוצאות)(3)	שיעור הכנסה (הוצאה)(3)	שיעור הכנסות (הוצאות)	יתרה ממוצעת לתקופה (1) מימון (הוצאות)(3)
במיליוני \$	במיליוני \$	במיליוני \$	ב-%	במיליוני \$	במיליוני \$
381	5	287	2.60	4	2.66
379	(3)	285	(1.38)	(1)	(0.88)
נכסים					
פער הריבית			1.22		1.78

מטבע חוץ נומינלי במיליוני \$
פעילות מקומית (2):

- (1) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (3) האחוזים מחושבים על בסיס הנתונים באלפי דולר.

**חשיפה לשינויים בשיעורי הרגעות ליום 30 בינוי 2011 (המשך)
על בסיס מאוחד**

ליים 31 בדצמבר 2010				ליים 30 בינוי 2010			
מטד חיים ממוצע אפקטיבי בשים	שיעור תשואה פנימי ב-%	סד הכל שווי הונג	מטד חיים ממוצע אפקטיבי בשים	שיעור תשואה פנימי ב-%	סד הכל שווי הונג במיליוני ש"ח	מטד חיים ממוצע אפקטיבי בשים	שיעור תשואה פנימי ב-%
0.33	5.19	22,583	0.47	2.09	18,557	0.33	5.19
		20			-		
		22,603			18,557		
0.22	4.63	21,041	0.27	3.81	17,739	0.22	4.63
		19			-		
		21,060			17,739		
0.11	0.56	1,543	0.20	(1.72)	818	0.11	0.56
2.28	1.98	29,258	2.17	2.71	28,085	2.28	1.98
2.12	2.21	27,566	2.87	0.47	28,572	2.12	2.21
0.16	(0.23)	1,692	(0.70)	2.24	(487)	0.16	(0.23)
0.74	2.56	1,219	0.51	2.71	1,235	0.74	2.56
0.09	2.11	1,188	0.09	0.28	1,144	0.09	2.11
0.65	0.45	31	0.42	2.43	91	0.65	0.45
1.41	3.36	53,060	3.15	-	47,877	1.41	3.36
		20			-		
		53,080			47,877		
1.27	3.23	49,795	3.23	-	47,455	1.27	3.23
		19			-		
		49,814			47,455		
0.14	0.13	3,266	(0.08)	-	422	0.14	0.13

מטבע חוץ⁽¹⁾
סד הכל נכסים פיננסיים
סד התחייבויות פיננסיים
החשיפה לשינויים בשיעורי
הרגעות במיגור

מטבע חוץ⁽²⁾
סד הכל נכסים פיננסיים
סד התחייבויות פיננסיים
החשיפה לשינויים בשיעורי
הרגעות במיגור

**חשיפה כוללת לשינויים
בשיעורי הרגעות⁽³⁾**
סד הכל נכסים פיננסיים
מכשירים פיננסיים נגזרים
סד"כ שווי הונג
סד הכל התחייבויות פיננסיים
מכשירים פיננסיים נגזרים
סד"כ שווי הונג
החשיפה לשינויים בשיעורי
הרגעות במיגור

הצהרה (certification)

אני, שוקי (יהושע) בורשטיין, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2011 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי¹, וכן:
 - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון המדווח שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

29 באוגוסט 2011

ש. בורשטיין - מנהל כללי

1 כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

הצהרה (certification)

אני, אורנה גורקה, מצהירה כי :

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2011 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי¹, וכן:
 - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון המדווח שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

א. גורקה – חשבונאי ראשי

29 באוגוסט 2011

1 כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ**מבוא**

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק לאומי למשכנתאות בע"מ וחברת בת שלו (להלן – "הבנק"), הכולל את המאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 30 ביוני 2011 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של ששה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (ISRAELI GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (ISRAELI GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הדגש עניין

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 5א. בדבר בקשות לאישור תביעות ייצוגיות נגד הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

29 באוגוסט 2011

דוחות כספיים

תמצית מאזן מאוחד ליום 30 ביוני 2011 סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	30 ביוני 2010	30 ביוני 2011	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
			במיליוני ש"ח
נכסים			
10	11	10	מזומנים ופקדונות בבנקים
^{(2) (1)} 51,579	^{(2) (1)} 47,673	^{(2) (1)} 54,674	אשראי לציבור
^{(2) (1)} (496)	^{(2) (1)} (560)	^{(2) (1)} (554)	הפרשה להפסדי אשראי
51,083	47,113	54,120	אשראי לציבור, נטו
69	61	70	בניינים וציוד
-	-	1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
⁽³⁾ 134	⁽³⁾ 216	159	נכסים אחרים
51,296	47,401	54,360	סך כל הנכסים
התחייבויות והון			
5,525	5,721	5,174	פקדונות הציבור
38,409	34,442	41,293	פקדונות מבנקים
28	27	19	פקדונות הממשלה
16	36	11	אגרות חוב
4,285	4,267	4,775	כתבי התחייבות נדחים
^{(3) (1)} 391	^{(3) (1)} 359	408	התחייבויות אחרות
48,654	44,852	51,680	סך כל ההתחייבויות
2,642	2,549	2,680	הון עצמי
51,296	47,401	54,360	סך כל ההתחייבויות וההון

(1) ביום 1 בינואר 2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים ליום 30 ביוני 2011 אינם ברי השוואה לנתונים המסומנים במספרים בשנת 2010. להסברים נוספים לגבי השפעת האימוץ לראשונה של ההוראה ראה ביאור 1 ו-2 להלן.

(2) הנתונים סווגו מחדש כדי להתאים לכותרות הסעיפים ולשיטת ההצגה בתקופה השוטפת. ראה ביאור 1 ו-2 להלן.

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4)

הבאורים לדוחות הכספיים בנייים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

א. גורקה
חשבונאי ראשי

ש. בורשטיין
מנהל כללי

ד. בר-לב
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 29 באוגוסט 2011

דוחות כספיים

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2011 סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2010	2010	2011	2010	2011	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		במיליוני ש"ח
					רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
406	180	252	110	131	
(42)	(23)	(14)	(17)	(2)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
448	203	266	127	133	רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות תפעוליות ואחרות
127	63	56	30	29	עמלות תפעוליות
2	-	-	-	-	הכנסות אחרות
129	63	56	30	29	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
					הוצאות תפעוליות ואחרות
⁽¹⁾ 132	⁽¹⁾ 65	75	⁽¹⁾ 32	40	משכורות והוצאות נלוות
28	14	16	7	8	אחזקה ופחת בניינים וציוד
130	58	57	33	31	הוצאות אחרות
290	137	148	72	79	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
287	129	174	85	83	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
⁽¹⁾ 111	⁽¹⁾ 46	61	⁽¹⁾ 30	29	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
176	83	113	55	54	רווח נקי לתקופה
⁽¹⁾ 171.20	⁽¹⁾ 80.94	109.99	⁽¹⁾ 53.54	52.18	רווח בסיסי ומדולל למניה רגילה (בש"ח) ⁽²⁾
					מספר מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג.
1,027,156	1,027,156	1,027,156	1,027,156	1,027,156	(ממוצע משוקלל)

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4).
- (2) הרווח הבסיסי למניה והרווח המדולל למניה שווים.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

תמצית דוח מאוחד על השינויים בהון העצמי לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2011 סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011 (בלתי מבוקר)					
סך הכל ההון העצמי	עודפים	קרן הון מהטבה שנתקבלה מבעל שליטה	פרמיה	הון המניות	
				במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
2,626	⁽¹⁾ 1,457	14	697	458	יתרה ליום 1 באפריל 2011
54	54	-	-	-	רווח נקי לתקופה
2,680	1,511	14	697	458	יתרה ליום 30 ביוני 2011

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2010 (בלתי מבוקר)					
סך הכל ההון העצמי	עודפים	קרן הון מהטבה שנתקבלה מבעל שליטה	פרמיה	הון המניות	
				במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
2,494	⁽¹⁾ 1,325	14	697	458	יתרה ליום 1 באפריל 2010
55	⁽¹⁾ 55	-	-	-	רווח נקי לתקופה
2,549	1,380	14	697	458	יתרה ליום 30 ביוני 2010

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4)

הבאורים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

תמצית דוח מאוחד על השינויים בהון העצמי לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2011 סכומים מדווחים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011 (בלתי מבוקר)					
סך הכל ההון העצמי	עודפים	קרן הון מהטבה שנתקבלה מבעל שליטה	פרמיה	הון המניות במיליוני ש"ח	
				רווח נקי לתקופה	יתרה ליום 1 בינואר 2011
2,642	⁽¹⁾ 1,473	14	697	458	יתרה ליום 1 בינואר 2011
(75)	(75)	-	-	-	השפעה מצטברת נטו ממש של יישום לראשונה ביום 1 בינואר 2011 של הוראה בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי
113	113	-	-	-	רווח נקי לתקופה
2,680	1,511	14	697	458	יתרה ליום 30 ביוני 2011

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2010 (בלתי מבוקר)					
סך הכל ההון העצמי	עודפים	קרן הון מהטבה שנתקבלה מבעל שליטה	פרמיה	הון המניות במיליוני ש"ח	
				רווח נקי לתקופה	יתרה ליום 1 בינואר 2010
2,466	⁽¹⁾ 1,297	14	697	458	יתרה ליום 1 בינואר 2010
83	⁽¹⁾ 83	-	-	-	רווח נקי לתקופה
2,549	1,380	14	697	458	יתרה ליום 30 ביוני 2010

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4)

הבאורים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

תמצית דוח מאוחד על השינויים בהון העצמי לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2011 סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 (מבוקר)					
סך הכל ההון העצמי	עודפים	קרן הון מהטבה שנתקבלה מבעל שליטה	פרמיה	הון המניות במיליוני ש"ח	
				458	697
2,466	⁽¹⁾ 1,297	14	697	458	יתרה ליום 1 בינואר 2010
176	⁽¹⁾ 176	-	-	-	רווח נקי לתקופה
2,642	1,473	14	697	458	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4)

הבאורים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

תמצית דוח מאוחד על תזרימי המזומנים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2011 סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	
2010	2010	2011	2010	2011
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)	
			במיליוני ש"ח	
א. תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת				
⁽¹⁾ 176	⁽¹⁾ 83	113	⁽¹⁾ 55	54
רווח נקי לתקופה				
ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות:				
16	8	10	5	5
פחת על בניינים וציוד				
44	18	(6)	9	(9)
הפחתות (זקיפות של הכנסות מראש והוצאות להפחתה, נטו)				
(42)	(23)	(14)	(17)	(2)
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
(5)	(3)	(1)	(1)	-
מיסים נדחים – נטו				
⁽¹⁾ 1	⁽¹⁾ 2	9	⁽¹⁾ 2	6
פיצויי פרישה - בעודף העתודה על היעודה ⁽¹⁾				
⁽²⁾ (14)	11	(9)	(54)	(25)
הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון				
שינויים בסעיפים מאזניים:				
63	(6)	(40)	-	(4)
נכסים				
232	138	120	50	71
התחייבויות				
471	228	182	49	96
מזומנים נטו מפעילות שוטפת				
ב. תזרימי מזומנים מפעילות בנכסים				
(13,496)	(6,535)	(6,164)	(3,604)	(2,714)
מתן אשראי לציבור				
6,713	3,242	3,630	1,719	1,815
גביה מתוך אשראי לציבור				
(23)	(7)	(11)	(4)	(6)
רכישת ציוד				
(6,806)	(3,300)	(2,545)	(1,889)	(905)
מזומנים נטו לפעילות בנכסים				

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4)
- (2) סווג מחדש

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים

תמצית דוח מאוחד על תזרימי המזומנים (המשך) לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2011 סכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	2010	2010	2011	2010	
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)	במיליוני ש"ח
ג. תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון:					
(848)	(569)	(504)	(127)	(94)	פרעון פקדונות מהציבור
189,331	87,543	114,802	46,463	57,303	קבלת פקדונות מהבנקים
(182,483)	(84,321)	(112,348)	(44,462)	(56,867)	פרעון פקדונות מהבנקים
(2)	(1)	(1)	-	-	פרעון פקדונות מהממשלה
⁽²⁾ 500	500	470	-	470	קבלת כתבי התחייבות נדחים
(166)	(82)	(56)	(32)	(5)	פדיון אג"ח וכתבי התחייבות נדחים
6,332	3,070	2,363	1,842	807	מזומנים נטו מפעילות בהתחייבויות ובהון
(3)	(2)	-	2	(2)	גידול (קיטון) במזומנים
13	13	10	9	12	יתרת מזומנים לתחילת השנה
10	11	10	11	10	יתרת מזומנים לסוף התקופה
ד. פעילות שלא במזומן					
1,351	639	668	300	263	הלוואות שמוחזרו
3	-	-	-	-	רכישת ציוד

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4)
(2) סווג מחדש

הבאורים לדוחות הכספיים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בישראל. תמצית הדוחות הכספיים הרבעוניים המאוחדים של הבנק ליום 30 ביוני 2011 כוללים את אלה של הבנק ושל חברות הבנות שלו (להלן: "הקבוצה"). תמצית הדוחות הכספיים הרבעוניים המאוחדים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי רבעוני של תאגיד בנקאי, בכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת הדוחות הכספיים ביניים הינם עקביים לכללים שיושמו בעריכת הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר פרט לאמור בסעיף ה. להלן, ואינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותם ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 (להלן: "הדוחות השנתיים").

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, פרסום הדוחות הכספיים הוא על בסיס דוחות מאוחדים בלבד.

תמצית הדוחות הכספיים הרבעוניים המאוחדים אושרה לפרסום ע"י דירקטוריון הבנק ביום 29 באוגוסט 2011.

ב. עקרונות הדיווח הכספי

תמצית דוחות כספיים אלה הוכנה באופן המפורט להלן:

- בנושאים שבלבית העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים ופרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) המתייחסות אליהם. התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:
 - במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;
 - במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
 - במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

ג. שימוש באומדנים

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים הרבעוניים המאוחדים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת, בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים, פרט לאמור בסעיף ה. להלן.

ד. שינוי סיווג והצגה מחדש

בעקבות היישום לראשונה של תקני חשבונאות מסוימים והוראות הפיקוח על הבנקים (ראה סעיף ה' להלן) סעיפים מסוימים במסגרת הדוחות הכספיים ומספרי השוואה הוצגו מחדש כדי להתאים לכותרות הסעיפים ולדרישות הדיווח בתקופה השוטפת. בפרט, סווגו מחדש:

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1- מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. שינוי סיווג והצגה מחדש (המשך)

פריטים שנכללו בתמצית מאזן מאוחד:

- נתוני אשראי לציבור, נטו ליום 30 ביוני 2010 וליום 31 בדצמבר 2010 סווגו מחדש כדי להתאים להצגה בסכום ברוטו החל מיום 1 בינואר 2011.
- נכסים אחרים והתחייבויות אחרות ליום 30 ביוני 2010 וליום 31 בדצמבר 2011 הוצגו מחדש בעקבות יישום למפרע של הנחיית הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דווח כספי בנושא זכויות עובדים החל מרבעון שני לשנת 2011.

פריטים שנכללו בתמצית רווח והפסד מאוחד:

- סעיפי משכורות והוצאות נלוות, הוצאות תפעוליות ואחרות, רווח מפעילות רגילות לפני מיסים, הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות ורווח נקי לתקופה הוצגו מחדש בעקבות יישום למפרע של הנחיית הפיקוח בדבר זכויות עובדים.

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מהתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי ותיקון להוראות בנושא טיפול בחובות בעייתיים.
2. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים והפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) שמתייחסות ליישום תקנים אלו.
3. תקן חשבונאות אמריקאי 157 (ASC 820-10), מדידת שווי הוגן (להלן: "FAS 157"), תקן חשבונאות אמריקאי 159 (ASC 825-10), חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (להלן: "FAS 159") ועדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-06, שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן.
4. הנחיית הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דווח כספי בנושא זכויות עובדים - החל מהרבעון השני לשנת 2011 מיישם הבנק הנחיה זו, תקופות ההשוואה הותאמו למפרע ראה באור 1 (ו) (4).

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בתמצית דוחות כספיים רבעוניים מאוחדים אלה:

1. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ותיקון הוראות בנושא טיפול בחובות בעייתיים

בהתאם להוראה החדשה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מ-1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

בהתאם לכללים אלו הבנק נדרש לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב שלביטחון מושכן נכס מסחרי או שנלקחו למטרת מימון פעילות בעלת אופי עסקי.

בנוסף, בגין הלוואות לדיור כהגדרתן בנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 "טיפול בחובות בעייתיים" ימשיך הבנק בחישוב הפרשה ספציפית מזערית לפי שיטת עומק הפיגור.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת על בסיס "הפרשה קבוצתית". כמו כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי – ההפרשה מחושבת בכדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים ביתרות החוב שלבטחונן מושכן נכס וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ההפרשה עבור הפסדי אשראי הגלומים ביתרות החוב שלבטחונן מושכן נכס מסחרי, נלקחו למטרת מימון פעילות בעלת אופי עסקי או שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450), טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על נוסחה המפורטת בהוראות שעה שקבע המפקח על הבנקים וזאת בתוקף עד וכולל יום 31 בדצמבר 2012.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור מחושבת בנוסף להפרשה המזערית לפי שיטת עומק הפיגור.

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראות השעה, החל מ-1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברטו ממס.

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450). ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור - מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בעייתיים בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

הפרשה פרטנית - בגין הלוואות לקבלנים בפרויקטים משותפים עם חברת האם מקיים הבנק הפרשה פרטנית הנקבעת על פי הערכה זהירה של ההנהלה ובחינה של התפתחויות או אירועים הקשורים לפרויקטים.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגבי הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאי החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית.

עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

ארגון מחדש של חוב בעייתי

חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו). לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

1. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ותיקון הוראות בנושא טיפול בחובות בעייתיים (המשך)

של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים).

2. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי

2.1 IAS 21, השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינו ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

2.2 IAS 16, רכוש קבוע (בניינים וציוד)

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראה סעיף ה' (2.4) להלן.

פריט רכוש קבוע שנרכש תמורת פריט לא כספי אחר במסגרת עסקה בעלת מהות מסחרית, מוכר לפי שווי הוגן.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

2. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי (המשך)

2.2 IAS 16, רכוש קבוע (בניינים וציוד) (המשך)

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס. פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות שבבעלות הבנק אינן מופחתות.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

2.3 IAS 17, חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממנהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה.

2.4 IAS 38, נכסים בלתי מוחשיים

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר יוכרו כהוצאה עם התהוותן.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי התוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים לפחות אחת לשנה לצורך ירידת ערך.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בבנק (כגון: תוכנות בתהליך פיתוח) אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, נכסים בלתי מוחשיים אלה נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש.

עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינה הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

2. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי (המשך)

2.5 IAS 40, נדלין להשקעה

נדלין להשקעה הוא נדלין (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק (על ידי הבנק כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

- א. שימוש בהספקת שירותים או למטרות מנהלתיות; או
- ב. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדלין להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדלין להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

2.6 IAS 36, ירידת ערך נכסים

ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, למעט נכסי מיסים נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס. בתקופות העוקבות למועד ההכרה לראשונה, מבוצעת אחת לשנה בתאריך קבוע עבור כל נכס, הערכה של סכום בר ההשבה של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או שאינם זמינים לשימוש או באופן תכוף יותר, אם קיימים סימנים לירידת ערך. הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

בקביעת שווי השימוש, מהוונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים.

נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה החברה או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונוקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה, ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים, בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or

Obtained For Internal Use (ASC 350-40):

- (1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
- (2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- (3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- (4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- (5) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

2. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי (המשך)

2.6 IAS 36, ירידת ערך נכסים (המשך)

באם מתקיימים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים.

2.7 IFRS 5, נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו

נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה

נכסים לא שוטפים (או קבוצות מימוש המורכבות מנכסים והתחייבויות) שצפוי כי ימומשו בדרך של מכירה או חלוקה ולא בדרך של שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו בגין חובות פגומים), מסווגים כנכסים המוחזקים למכירה או חלוקה.

מיד לפני סיווגם כמוחזקים למכירה או לחלוקה, נמדדים הנכסים (או המרכיבים של קבוצות המיועדות לסילוק) על פי המדיניות החשבונאית של הקבוצה. לאחר מכן נמדדים הנכסים (או הקבוצה המיועדת לסילוק), לפי הנמוך מבין הערך בספרים והשווי ההוגן, בניכוי עלויות מכירה.

בתקופות עוקבות, נכסים ברי פחת המסווגים כמוחזקים למכירה או לחלוקה אינם מופחתים הפחתה תקופתית, והשקעות בחברות כלולות המסווגות כמוחזקות למכירה אינן מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני. כל הפסד מירידת ערך של קבוצה המיועדת לסילוק, מיוחס לראשונה למוניטין ולאחר מכן, באופן יחסי, לנכסים ולהתחייבויות הנותרים, פרט לכך שלא מיוחס הפסד לנכסים שאינם בתחולת התקן, כגון: נכסים פיננסיים ונכסי מיסים נדחים הממשיכים להימדד לפי המדיניות החשבונאית של הקבוצה. הפסדים מירידת ערך בעת הסיווג הראשוני של נכס כמוחזק למכירה, וכן רווחים או הפסדים עוקבים כתוצאה מהמדידה מחדש, נזקפים לרווח והפסד. רווחים מוכרים עד לסכום המצטבר של הפסד מירידת ערך שנרשם בעבר.

פעילות מופסקת

פעילות מופסקת הינה מרכיב של עסקי הקבוצה, המייצג קו עסקים משמעותי נפרד או אזור גיאוגרפי משמעותי נפרד של פעילות שמומש, המוחזק למכירה או לחלוקה או שהינו חברה בת שנרכשה במטרה למוכרה. הסיווג כפעילות מופסקת נעשה במועד בו מומשה הפעילות או כאשר היא מקיימת את הקריטריונים לסיווג כמוחזקת למכירה, אם הדבר קרה קודם לכן.

2.8 IFRS 2, תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל. עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה או בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע המהווים תנאי שוק, הקבוצה מביאה בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים. לכן, הקבוצה מכירה בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר להתקיימותם של תנאים אלה.

השווי ההוגן של הסכום המגיע לעובדים בגין זכויות לעליית ערך מניות, המסולקות במזומן, נזקף כהוצאה, כנגד גידול מקביל בהתחייבויות, על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים לתשלום. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל מועד דיווח, עד מועד הסילוק. כל שינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות נזקף כהוצאת שכר ברווח והפסד.

2.9 IAS 33, רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

2. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי (המשך)

2.9 IAS 33, רווח למניה (המשך)

הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור.

3. FAS 157, מדידות שווי הוגן (ASC 820-10), FAS 159 חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (ASC 825-10) ו- ASU 2010-06, שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן

3.1 FAS 157, מדידות שווי הוגן (ASC 820-10) ו- ASU 2010-06, שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן

FAS 157 (ASC 820-10) מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או להתחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משוים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

יישום הכללים שנקבעו ב-FAS 157 מחייב הפסקת השימוש בפקטור גודל החזקה (blockage factor) בחישוב השווי ההוגן וכן מחליף את ההנחיות של EITF 02-3 (ASC 815-10), סוגיות בטיפול החשבונאי בחוזים נגזרים המוחזקים לצורך מסחר וחוזים בסחר באנרגיה ופעילויות ניהול סיכונים, האוסרות את ההכרה ברווחים של היום הראשון (day one profits) והמחייבות לקבוע את השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה. מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים וכתבי התחייבות נדחים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

3. FAS 157, מדידות שווי הוגן (ASC 820-10), FAS 159, חלופת השווי הוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (ASC 825-10) ו- ASU 2010-06, שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן (המשך)

3.1 FAS 157, מדידות שווי הוגן (ASC 820-10) ו- ASU 2010-06, שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן (המשך)

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי הוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.
 - כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד הינה מהותית – תאגיד בנקאי מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל).
 - כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד אינה מהותית – הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור על בסיס קבוצתי, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי לפי קבוצות של צדדים נגדיים דומים, למשל בהתבסס על דירוגים פנימיים.
- בנוסף, הבנק מבצע בדיקת סבירות לתוצאות המתקבלות בהערכה הפנימית ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ומבצע את ההתאמות המתחייבות, לפי העניין.
- להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 6'א' להלן, בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

FAS 157 מרחיב את דרישות הגילוי בנוגע למדידות שווי הוגן. בנוסף, ASU 2010-06 שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן דורש הכללת גילויים נוספים כגון גילוי לסכומים של מעברים משמעותיים ממדידת שווי הוגן לפי רמה 2 למדידה לפי רמה 1 ולהיפך, וכן הכללת הסברים למעברים אלו. כמו כן, נדרש גילוי לגבי סכומים ברוטו של השינויים במדידת שווי הוגן לפי רמה 3 אשר נובעים מפעולות רכישה, מכירה, הנפקה ופירעון. הגילויים החדשים נדרשים על בסיס רבעוני.

3.2 FAS 159, חלופת השווי הוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (ASC 825-10)

FAS 159 (ASC 825-10) מאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי הוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי הוגן, מדווחים בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי הוגן מוכרות ברווח והפסד במועד התהוותן. בחירת יישום חלופת השווי הוגן כאמור לעיל הינה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) ואינה ניתנת לביטול.

בנוסף, FAS 159 (ASC 825-10) קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, בהנחיות הפיקוח על הבנקים ליישום התקן הובהר כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי הוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, הבנק אינו רשאי לבחור בחלופת השווי הוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי הוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מהמפקח על הבנקים.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

1. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

1. הסבר בנוגע להשפעת היישום לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים

כפי שצויין, בתמצית דוחות רבעוניים מאוחדים אלו יושמו לראשונה תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושאים המפורטים להלן והפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) שמתייחסות ליישומם:

1. IFRS 2, תשלום מבוסס מניות;
2. IFRS 3 (2008), צירופי עסקים;
3. IFRS 5, נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו;
4. IAS 8, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות;
5. IAS 10, אירועים לאחר תקופת הדיווח;
6. IAS 16, רכוש קבוע;
7. IAS 17, חכירות;
8. IAS 20, הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי;
9. IAS 21, השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ;
10. IAS 27 (2008), דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים;
11. IAS 28, השקעות בחברות כלולות;
12. IAS 29, דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות;
13. IAS 31, זכויות בעסקאות משותפות;
14. IAS 33, רווח למניה;
15. IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים;
16. IAS 36, ירידת ערך נכסים;
17. IAS 38, נכסים בלתי מוחשיים;
18. IAS 40, נדל"ן להשקעה.

ליישום לראשונה של התקנים הנ"ל אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

2. ההוראה בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ותיקון הוראות בנושא טיפול בחובות בעייתיים

בהתאם להוראה החדשה של המפקח על הבנקים בנושא המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי הבנק נדרש, החל מ-1 בינואר 2011, ליישם את תקני חשבונאות אמריקאיים (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. במועד היישום לראשונה הבנק, בין היתר:

- מחק חשבונאית כל חוב אשר במועד זה עמד בתנאים למחיקה חשבונאית;
- סיווג בסיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, כל חוב אשר עמד בתנאים לסיווג כאמור. לעניין זה יובהר כי למרות ההגדרה לפיה חוב בעייתי שאורגן מחדש הינו חוב פגום, הבנק לא סיווג כפגום חוב, אשר אורגן מחדש לפני יום 1 בינואר 2007, כל עוד שהחוב אינו פגום בהתבסס על התנאים שנקבעו בהסכם הארגון מחדש;
- ביטל את כל הכנסות הריבית שנצברו ולא שולמו בגין כל חוב אשר במועד זה עמד בתנאים המתייחסים;
- התאים את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2011 לדרישות ההוראה; וכן
- התאים את יתרת המיסים השוטפים והמיסים הנדחים לקבל ולשלם, ליום 1 בינואר 2011.

השפעת יישום ההוראה לראשונה בסך 75 מיליוני ש"ח (נטו ממס) נזקפה כהקטנת יתרת העודפים ל-1 בינואר 2011. כולל יישום לראשונה של הפרשה קבוצתית על הלוואות לדור.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

1. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים (המשך)

3. FAS 157, מדידות שווי הוגן (ASC 820-10), FAS 159 חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (ASC 825-10) ו- ASU 2010-06, שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן

FAS 157 (ASC 820-10) חל מיום 1 בינואר 2011 ואילך, ואומץ לראשונה במתכונת מוגבלת של יישום למפרע. לאור זאת, התקן יושם מכאן ולהבא, למעט מכשירים פיננסיים אשר נמדדו לפני יישומו לראשונה, באופן המפורט להלן:

- פוזיציות במכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל, שנמדדו בשווי הוגן תוך שימוש בפקטור גודל ההחזקה;
- מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים מעורבים, שנמדדים בשווי הוגן במועד ההכרה לראשונה על פי חלק א'1 להוראות הדיווח לציבור, תוך שימוש במחיר העסקה בהתאם להנחיות בהערת שוליים 3 של EITF 02-3 (ASC 815-10).

במועד היישום לראשונה, ההפרש בין היתרות המאזניות של המכשירים הפיננסיים הנ"ל לבין ערכי השווי ההוגן של אותם מכשירים יוכר כהשפעה מצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2011, אשר הוצגה בנפרד. ליישום לראשונה של התקן אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

דרישות הגילוי החדשות, לרבות הגילוי הנדרש בדוחות שנתיים בלבד, ייושמו ברבעון הראשון של שנת 2011 ללא חובת יישום של דרישות הגילוי הנ"ל על דוחות כספיים לתקופות שהוצגו לפני יישום התקן לראשונה.

FAS 159 (ASC 825-10) חל מיום 1 בינואר 2011 ואילך, ליישום לראשונה של התקן אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

4. הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

ביום 27 במרס 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומימון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקורות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

החוזר קובע כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלמו לעובדיו הטבות מעבר לתנאים החוזיים יביא בחשבון את שיעור העובדים הצפויים לעזוב ויגלם את ההטבות הנוספות הצפויות בעת העזיבה. הבנק הסתמך על מודל אקטוארי שהנחותיו התבססו על סטטיסטיקת העבר בכל הנוגע לפרישות מוקדמות ולהטבות שהתלוו אליהן. כמו כן הניח הבנק כי שיעור ניצול הפנסיה העתידי שונה מסטטיסטיקת העבר לאור שינוי הסביבה הכלכלית.

הבנק מיישם הוראה זו לראשונה בדוחות הכספיים לרבעון השני של 2011. ליום 30 ביוני 2011 הוצגו מחדש כל תקופות הדיווח ויתרות הפתיחה תוקנו בגינן. ההשפעה המצטברת של יישום ההוראה כאמור על יתרת העודפים ליום 30 ביוני 2011 הינה כ- 15 מיליון ש"ח וברווח והפסד במחצית הראשונה של 2011 כ- 1.5 מיליון ש"ח.

2. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה. התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו-1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנוקפה בעסקה ייזקף להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: (1) העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה; (2) נטילת התחייבות של הישות כלפי צד

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

1. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

שלישי, במלואה או בחלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; ו-3) הלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

בחודש מאי 2008 הופץ מכתב על ידי המפקח על הבנקים בו צוין כי נערכת בחינה מחודשת של הכללים שיחולו על תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לגבי הטיפול בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה. על פי המכתב, בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבוע כי על עסקאות בין תאגיד בנקאי או חברת כרטיסי אשראי לבין בעל שליטה בהם ועל עסקאות בין תאגיד בנקאי לבין חברה בשליטתו יחולו הכללים הבאים:

- תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים;
 - בהיעדר התייחסות ספציפית בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, ייושמו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב החלים על תאגידים בנקאיים בארה"ב, בתנאי שהם לא סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים;
 - בהיעדר התייחסות בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב יש ליישם את הכללים בתקן 23, בתנאי שאינם סותרים את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים וגם את הכללים המקובלים בארה"ב כאמור לעיל.
- למועד פרסום הדוחות טרם פורסמה הוראה סופית של המפקח על הבנקים בנוגע לאימוץ כללים ספציפיים בנושא ובנוגע לאופן יישומם לראשונה.

2.

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים. התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור לא חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים. בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - ביום 1 בינואר 2011. יחד עם זאת, תקני IFRS בנושאים המפורטים להלן טרם נכנסו לתוקף והם יאומצו בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים לכשיפורסמו בנוגע לעיתוי ולאופן יישומם לראשונה:
 - IAS 7, דוחות תזרים מזומנים;
 - IAS 12, מסים על ההכנסה;
 - IAS 19, הטבות עובד;
 - IAS 23, עלויות אשראי;
 - IAS 24, גילויים בהקשר לצד קשור.
- בנושאים בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2013, כאשר בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבל במהלך שנת 2011 החלטה סופית בנושא זה. ההחלטה הסופית תקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

בחוזר הובהר כי לאחר השלמת הליך התאמת ההוראות לתקנים הבינלאומיים תיוותר סמכותו של הפיקוח על הבנקים לקבוע הבהרות מחייבות לגבי אופן יישום הדרישות בתקנים הבינלאומיים, וכן לקבוע הוראות נוספות במקרים שבהם הדבר מתחייב לנוכח דרישות רשויות פיקוח במדינות מפותחות בעולם או בנושאים שלגביהם לא קיימת התייחסות בתקנים הבינלאומיים. בנוסף, הפיקוח על הבנקים ישמור על סמכותו לקבוע דרישות גילוי ודיווח.

3.

במהלך חודש אפריל 2011 פרסם ה- FASB עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-02 בנושא קביעה על ידי נותן אשראי האם ארגון מחדש של חוב מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי. בהתאם לתקינה אמריקאית בנושא (ASC 310), חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ז. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישום (המשך)

העדכון מספק הנחיות נוספות המבהירות מתי ייחשב ארגון מחדש של חוב כארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו הוענק על ידי נותן האשראי ויתור. בפרט, נכללו הבהרות בכל הקשור לאופן היישום של מבחן הויתור בריבית אפקטיבית. כמו כן, נכללו הנחיות לקביעה האם הוענק הויתור בארגון מחדש של חוב שבמסגרתו הריבית החוזית בהתאם לתנאים החדשים גבוהה יותר מהריבית החוזית המקורית, אך עדיין נמוכה בהשוואה לריבית בשוק לגבי הלוואות בעלות מאפייני סיכון דומים ובהתחשב במכלול התנאים שנקבעו במסגרת הארגון מחדש. כמו כן הובהר כי במצבים בהם לחייב לא קיימת אפשרות לגייס חוב בעל מאפייני סיכון דומים בתנאי שוק יידרש הבנק לבחון את מכלול התנאים האחרים של הארגון מחדש לקביעה האם הוענק ויתור.

לצורך קביעה האם הלווה הינו בקשיים יידרש הבנק, בין היתר, להעריך האם צפוי שהלווה יקלע לאירוע הכשל בעתיד הנראה לעין. במידה ואירוע הכשל כאמור הינו צפוי (probable) על הבנק להסיק כי הלווה נמצא בקשיים פיננסיים.

בנוסף, בהתאם לתקינה הקיימת, דחייה לא משמעותית בתשלומים לא מהווה ויתור. ה-ASU מספק רשימה של סמנים שעשויים להצביע על כך שהעיקוב אינו מהותי, כגון: הסכום של התשלומים שאורגנו מחדש אינו מהותי ביחס ליתרת החוב שלא נפרעה או ביחס לשווי הביטחון וכן הדחייה אינה מהותית ביחס לתדירות התשלומים (חודשית, רבעונית וכד'), מועד הפירעון החוזי המקורי והמח"מ הצפוי המקורי של החוב. בהתאם ל-ASU, נותן האשראי חייב להביא בחשבון השפעה מצטברת של ארגון חוב מחדש שבוצע בעבר בעת ביצוע הערכה האם הדחייה אינה מהותית.

כמו כן, ה-ASU קובע שורה של דרישות גילוי לגבי פעולות ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הכללים שנקבעו ב-ASU יכנסו לתוקף לתקופות המתחילות לאחר 15 ביוני 2011 (כלומר החל מ-1 ביולי 2011). יישום מוקדם אפשרי. שינויים באופן המדידה של הפרשה להפסדי אשראי ייושמו באופן של מכאן ולהבא (כלומר, מדידה של יתרות חוב שיוגדרו כחובות פגומים בעקבות היישום לראשונה של ה-ASU).

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, עדכון זה ייושם על ידי תאגידי בנקאיים החל ממועד תחולתו על הבנקים בארה"ב, למעט דרישות הגילוי שלא יחולו בשלב זה.

הבנק בוחן את השלכות היישום לראשונה של עדכון התקינה החשבונאית.

4. במהלך חודש אפריל 2011 פרסם ה-FASB עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של

שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, אשר מהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860). על פי העדכון, נדרש לשנות את האופן שבו מוערך קיום שליטה אפקטיבית בידי מעביר בעסקאות רכש חוזר. הערכת קיום שליטה אפקטיבית תתמקד בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא יובא בחשבון (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר, וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הני"ל. קריטריונים נוספים לבחינת קיום השליטה האפקטיבית לא שונו על ידי ה-ASU. קריטריונים אלה מצביעים כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; ו-
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

העדכון יחול לגבי התקופות המתחילות לאחר 15 בדצמבר 2011 (כלומר החל מ-1 בינואר 2012) ויישם באופן של מכאן ולהבא לגבי עסקאות חדשות ועסקאות קיימות ששונו בתחילת התקופה הרבעונית או השנתית הראשונה שלאחר מועד כניסתו לתוקף. לא יתאפשר יישום מוקדם.

ליישום התקן לא צפויה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 2 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

כללי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק הוראה חדשה של הפיקוח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. בתמצית דוחות כספיים רבעוניים מאוחדים אלה נכלל גילוי לפי המתכונת החדשה המותאם לדרישות הדיווח בהתאם להוראה כאמור. לאור העובדה שההוראה החדשה יושמה באופן של מכאן ולהבא ללא הצגה מחדש של מספרי ההשוואה, לצורך השוואתיות הגילוי, יוצגו להלן נתוני התקופה הנוכחית מול יתרות מתאימות ל- 31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה), לו ההוראה הייתה מיושמת לראשונה בשנה זו.

ההשפעה מיישום לראשונה של ההוראה החדשה על הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים והתנועה ביתרת ההפרשה בתקופה של שישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011 הינה כדלקמן:

הפרשה להפסדי אשראי				
סך הכל	על בסיס קבוצתי *			במיליוני ש"ח
	אחר***	לפי עומק הפיגור	על בסיס פרטני	
496	(30) ⁽⁴⁾	450 ⁽³⁾	16 ⁽²⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁾ ליום 31.12.2010 שנכללה בדוח הכספי ⁽⁵⁾
(5)	(5)	-	-	מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1.1.2011** ⁽⁵⁾
126	126	-	-	שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1.1.2011
617	151	450	16	יתרת הפרשה לאחר יישום הוראת חובות פגומים
				לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30.6.2011
(14)	6	(21)	1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(47)	(1)	(30)	(16)	מחיקות חשבונאיות
556	156	399	1	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.6.2011

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.
 ** כתוצאה מיישום לראשונה של ההוראות החדשות בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
 *** בהתאם להוראות החדשות בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, החל מיום 1.1.2011 תאגידים בנקאיים אינם נדרשים לשמור הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים.

- (1) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה לחובות מסופקים".
- (2) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה ספציפית אחרת".
- (3) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה ספציפית לפי עומק הפיגור".
- (4) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה ספציפית אחרת והפרשה כללית נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים".
- (5) סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 2 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. האשראי לציבור

31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה) ⁽³⁾				30 ביוני 2011	
(מבוקר)				(בלתי מבוקר)	
יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה
-	16	16	-	-	-
50,958	600	51,558	54,120	554	54,674
50,958	616	51,574	54,120	554	54,674

במיליוני ש"ח

אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני⁽¹⁾

אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי⁽²⁾

סך הכל אשראי לציבור

- (1) רבות אשראי שנבחן על בסיס פרטני ונמצא שהוא אינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי. לפירוט נוסף לגבי אשראי שנבחן על בסיס פרטני, ראה באור ב'.
- (2) אשראי שההפרשה להפסדי אשראי בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי בשיטת עומק הפיגור לפי נספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 ואשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי. ראה פירוט נוסף בבאור ג'.
- (3) סווג מחדש.
- (4) לפירוט בדבר סוגי האשראי שנבדקים על בסיס פרטני וסוגי האשראי שנבדקים על בסיס קבוצתי, ראה באור 1.

ב. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני

1. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני כולל:

31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה) ⁽²⁾				30 ביוני 2011	
(מבוקר)				(בלתי מבוקר)	
יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה
-	16	16	-	-	-

במיליוני ש"ח

אשראי לציבור פגום⁽¹⁾

- (1) אשראי פגום אינו צובר הכנסות ריבית.
- (2) סווג מחדש.

מידע נוסף אשראי לציבור פגום שנבדק על בסיס פרטני

31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה) ⁽¹⁾		30 ביוני 2011	
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)	
		במיליוני ש"ח	
16	-	16	-
16	-	16	-
16	-	16	-
16	-	16	-

2. אשראי לציבור פגום בגינו קיימת הפרשה להפסד אשראי על בסיס פרטני

סך הכל אשראי לציבור פגום

3. אשראי לציבור פגום שנמדד לפי שווי הבטחון

סך הכל אשראי לציבור פגום

(1) סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 2 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי כולל:

1. הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 :

30 ביוני 2011							
(בלתי מבוקר)							
עומק הפיגור							
בפיגור של יותר מ-90 ימים							
סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽³⁾	סך הכל מעל 3 חודשים	מעל 15 חודשים	מעל 33 חודשים	מעל 6 חודשים	מעל 3 חודשים	חודשיים עד 3 חודשים
252	15	228	198	11	12	7	9
94	1	93	92	1	-	-	-
1,681	353	598	227	47	128	196	730
399	147	252	212	23	17	-	- ⁽²⁾
1,282	206	346	15	24	111	196	730

31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה)							
(מבוקר)							
עומק הפיגור							
בפיגור של יותר מ-90 ימים							
סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽³⁾	סך הכל מעל 3 חודשים	מעל 15 חודשים	מעל 33 חודשים	מעל 6 חודשים	מעל 3 חודשים	חודשיים עד 3 חודשים
275	16	250	214	13	16	7	9
101	1	100	98	1	1	-	-
1,788	379	667	245	63	147	212	742 ⁽⁴⁾
450	177	273	225	29	19	-	- ⁽²⁾
1,338	202	394	20	34	128	212	742⁽⁴⁾

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעון.

(4) סיווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 2 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי כולל: (המשך)

2. אשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי:

30 ביוני 2011			
בלתי (מבוקר)			
יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	
-	-	-	אשראי לציבור פגום
4	1	5	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 ימים או יותר
9	1	10	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים
902	6	908	אשראי לציבור אחר שאינו פגום ⁽²⁾
915	8	923	סך הכל

31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה) ⁽¹⁾			
(מבוקר)			
יתרת חוב נטו	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	
-	-	-	אשראי לציבור פגום
6	2	8	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 ימים או יותר
4	1	5	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים
776	5	781	אשראי לציבור אחר שאינו פגום ⁽²⁾
786	8	794	סך הכל

(1) סווג מחדש.

(2) היתרה אינה כוללת קבוצות רכישה המוצגות בסעיף בינוי ונדל"ן בסך של 39 מיליוני ש"ח ליום 30 ביוני 2011 וסך של 60 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2010.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 2 - אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. פרטים נוספים על ההלוואות לדיור ואופן חישוב ההפרשה להפסדי אשראי

30 ביוני 2011						
(בלתי מבוקר)						
הלוואות לדיור		הלוואות לדיור בפיגור של יותר מ- 90 ימים				
יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור*	יתרת חוב רשומה	לפי עומק הפיגור	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	סך הכל
במיליוני ש"ח						
53,712 ⁽⁴⁾⁽³⁾	243	951	399 ⁽²⁾	147	-	546
הלוואות לדיור שחובה לחשב בגינן הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור						

1. מזה: הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 7,337 מיליוני ש"ח.
2. כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור בסך 106 מיליוני ש"ח.
3. מזה: הלוואות לדיור בריבית משתנה בסך 41,362 מיליוני ש"ח.
4. היתרה כוללת אשראי בגין קבוצות רכישה המוצגות בסעיף בינוי ונדל"ן בסך של 767 מיליוני ש"ח.

31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה)						
(מבוקר)						
הלוואות לדיור		הלוואות לדיור בפיגור של יותר מ- 90 ימים**				
יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור*	יתרת חוב רשומה	לפי עומק הפיגור	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	סך הכל
במיליוני ש"ח						
50,704 ⁽⁴⁾⁽³⁾	266	1,046	450 ⁽²⁾	142	-	592
הלוואות לדיור שחובה לחשב בגינן הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור						

1. מזה: הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך 6,817 מיליוני ש"ח.
2. כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור בסך 114 מיליוני ש"ח.
3. מזה: הלוואות לדיור בריבית משתנה בסך 38,703 מיליוני ש"ח.
4. היתרה כוללת אשראי בגין קבוצות רכישה המוצגות בסעיף בינוי ונדל"ן בסך של 793 מיליוני ש"ח.

* כולל ריבית על סכום הפיגור.

** סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 2 - הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011						
(בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁾						
סך הכל	הלוואות לדיור			אחרת	לפי עומק פיגור	
	קבלנים ואחרים	פרטני	קבוצתי			
	פרטני	קבוצתי	קבוצתי			
במיליוני ש"ח						
586	15	10	-	143	418	יתרת הפרשה לתחילת תקופה
(2)	1	-	-	4	(7)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(28)	(15)	(1)	-	-	(12)	מחיקות חשבונאיות
556	1	9	-	147	399	יתרת הפרשה לסוף תקופה
						הרכב יתרת ההפרשה לסוף תקופה
554	-	8	-	147	399	בגין אשראי לציבור
						בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
2	1	1	-	-	-	(נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011						
(בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁾						
סך הכל	הלוואות לדיור			אחרת	לפי עומק פיגור	
	קבלנים ואחרים	פרטני	קבוצתי			
	פרטני	קבוצתי	קבוצתי			
במיליוני ש"ח						
617	16	9	-	142	450	יתרת הפרשה לתחילת תקופה
(14)	1	1	-	5	(21)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(47)	(16)	(1)	-	-	(30)	מחיקות חשבונאיות
556	1	9	-	147	399	יתרת הפרשה לסוף תקופה
						הרכב יתרת ההפרשה לסוף תקופה
554	-	8	-	147	399	בגין אשראי לציבור
						בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
2	1	1	-	-	-	(נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)

(1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק פיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 3 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	30 ביוני 2010	30 ביוני 2011	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	במיליוני ש"ח
			הון לצורך חישוב יחס ההון
2,642 ⁽¹⁾	2,549 ⁽¹⁾	2,680	הון רובד 1
1,325	1,279	1,344	הון רובד 2
3,967	3,828	4,024	סך הכל הון כולל
			יתרות משוקללות של נכסי סיכון
27,540 ⁽²⁾	24,746 ⁽²⁾	29,742	סיכון אשראי
30	94	7	סיכונים שוק
931	962	940	סיכון תפעולי
28,501	25,802	30,689	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
			יחס ההון לרכיבי סיכון
9.27%	9.88%	8.73%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.92%	14.84%	13.11%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
			רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון
			הון רובד 1
2,642 ⁽¹⁾	2,549 ⁽¹⁾	2,680	הון עצמי
2,642	2,549	2,680	סך הכל הון רובד 1
			הון רובד 2
			א. הון רובד 2 עליון
4	4	4	הפרשה כללית לחובות מסופקים
			ב. הון רובד 2 תחתון
1,321	1,275	1,340	כתבי התחייבות נדחים
1,325	1,279	1,344	סך הכל הון רובד 2

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4)
- (2) סווג מחדש של יתרות חוץ מאזוניות.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 4 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה סכומים מדווחים

ליום 30 ביוני 2011 (בלתי מבוקר)						
סה"כ	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	בדולרים וצמוד לדולר	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	
במיליוני ש"ח						
נכסים						
10	-	-	-	-	10	מזומנים ופקדונות בבנקים
54,120	-	289	1,168	28,202	24,461	אשראי לציבור, נטו
70	70	-	-	-	-	בניינים וציוד
1	-	-	-	-	1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
159	15	-	-	5	139	נכסים אחרים
54,360	85	289	1,168	28,207	24,611	סך כל הנכסים
התחייבויות						
5,174	-	-	-	5,174	-	פקדונות הציבור
41,293	-	287	1,173	17,871	21,962	פקדונות מבנקים
19	-	-	-	-	19	פקדונות הממשלה
11	-	-	-	11	-	אגרות חוב
4,775	-	-	-	3,798	977	כתבי התחייבות נדחים
408	261	-	-	21	126	התחייבויות אחרות
51,680	261	287	1,173	26,875	23,084	סך כל ההתחייבויות
2,680	(176)	2	(5)	1,332	1,527	הפרש

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 4 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך) סכומים מדווחים

סה"כ	פריטים שאינם כספיים	ליום 30 ביוני 2010 (בלתי מבוקר)				במיליוני ש"ח
		מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	בדולרים וצמוד לדולר	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	
נכסים						
11	-	-	-	-	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
47,113	-	240	882	26,938	19,053	אשראי לציבור, נטו
61	61	-	-	-	-	בניינים וציוד
216	19	-	-	119	78 ⁽²⁾	נכסים אחרים
47,401	80	240	882	27,057	19,142	סך כל הנכסים
התחייבויות						
5,721	-	-	-	5,720	1	פקדונות הציבור
34,442	-	240	900	16,167	17,135	פקדונות מבנקים
27	-	-	-	-	27	פקדונות הממשלה
36	-	-	-	36	-	אגרות חוב
4,267	-	-	-	3,763	504	כתבי התחייבות נדחים
359	243	-	-	-	116 ⁽²⁾	התחייבויות אחרות
44,852	243	240	900	25,686	17,783	סך כל ההתחייבויות
2,549	(163)	-	(18)	1,371	1,359	הפרש

- (1) כולל צמודי מטבע חוץ.
(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4).

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 4 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך) סכומים מדווחים

סה"כ	פריטים שאינם כספיים	ליום 31 בדצמבר 2010 (מבוקר)				במיליוני ש"ח
		מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	בדולרים וצמוד לדולר	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	
						נכסים
10	-	-	-	-	10	מזומנים ופקדונות בבנקים
51,083	-	238	951	27,571	22,323	אשראי לציבור, נטו
69	69	-	-	-	-	בניינים וציוד
134	12	-	-	39	83 ⁽²⁾	נכסים אחרים
51,296	81	238	951	27,610	22,416	סך כל הנכסים
						התחייבויות
5,525	-	-	-	5,525	-	פקדונות הציבור
38,409	-	237	958	16,726	20,488	פקדונות מבנקים
28	-	-	-	-	28	פקדונות הממשלה
16	-	-	-	16	-	אגרות חוב
4,285	-	-	-	3,773	512	כתבי התחייבות נדחים
391	263	-	-	-	128 ⁽²⁾	התחייבויות אחרות
48,654	263	237	958	26,040	21,156	סך כל ההתחייבויות
2,642	(182)	1	(7)	1,570	1,260	הפרש

- (1) כולל צמודי מטבע חוץ.
(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים', ראה ביאור 1 (ו) (4)

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 5 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות

1. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, לכיסוי נזקים כתוצאה מתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק, סכום החשיפה הנוספת בשל תובענות שהוגשו נגד הבנק כאמור לעיל, שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותה אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-22 מיליון ש"ח.

להלן פירוט של בקשות לאישור תביעות ייצוגיות בסכומים מהותיים:

1.1 לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הוגשה ביום 21 ביוני 2000 בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הבנק על סמך חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א – 1981, תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 וחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשמ"א - 1981.

סכום התביעה, שמתבקש אישורה כתביעה ייצוגית, מוערך על-ידי המבקשים בכ-100 מיליון ש"ח.

המבקשים נטלו הלוואה מן הבנק. נושא התובענה הוא טענות המבקשים לגבי שווי מבנים לצורכי ביטוח נכס במסגרת נטילת הלוואות מהבנק. לטענת המבקשים נעשית ע"י הבנק או מטעמו הערכת שווי מופרזת של המבנה דבר הגורם לתשלום יתר של פרמיה על-ידי לקוחות הבנק. המבקשים טוענים כי כך נעשה גם במקרה שלהם. בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי, הדיון בתביעה עוכב עד אשר יוכרעו הערעורים בענין הנסקר בסעיף 2.1 להלן - בקשה לבית המשפט לאישור תובענה ייצוגית בקשר עם גביית עמלות ביטוח.

1.2 ביום 26 באוקטובר 2004 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק בקשה לאישור תביעה ייצוגית בהתאם לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981.

המבקש נטל מן הבנק הלוואות שלטענתו הן "הלוואות שקליות הצמודות לשער הדולר ארה"ב". המבקש טוען כי הבנק בוחר לחשב את הריבית הנגבית בהלוואות מן הסוג שנטל מן הבנק על-פי מספר הימים שחלפו בפועל בכל חודש, מחולק ב-360 ימים (ולא ב-365 ימים) וזאת, לטענתו, בניגוד להוראות הבנקאות (שירות ללקוח) (דרכי חישוב ריבית), תשנ"א-1990. עוד טוען המבקש כי הבנק הטעה את לקוחותיו ולא גילה להם באופן מספק כי היתרה הבלתי מסולקת של ההלוואה תישא ריבית שתחושב על פי מספר הימים שחלפו בפועל, מחולק ב-360 ימים ולא ב-365 ימים.

המבקש מעריך את סכום התביעה הייצוגית בכ-9,225,000 ש"ח. כן מבקש, במסגרת כתב התביעה, להורות לבנק לחשב מיום הגשת התביעה ואילך את הריבית על הלוואות כאמור, כך שהיתרה הבלתי מסולקת של ההלוואה תישא ריבית שתחושב על פי מספר הימים שחלפו בפועל, מחולק ב-365 ימים בשנה או על פי 30 יום בכל חודש מחולק ב-360 ימים בשנה.

בעקבות כניסתו לתוקף של חוק תובענות ייצוגיות ובעקבות החלטת בית המשפט, תיקן המבקש את כתבי הטענות בתיק. במסגרת התיקון נמחקה עילת ההטעיה בכללותה ונוספה עילת עוולת הפרת חובת חקוקה.

על פי החלטת בית המשפט, ביום 19 במרס 2008 הוגשה עמדת המפקח על הבנקים שעל פיה אין, לדעתו, לראות בהלוואות נושא התביעה משום הלוואות המתנהלות בשקלים חדשים בלבד.

ביום 6 בינואר 2010 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לאישור התביעה הייצוגית לאחר שמצא כי ההלוואות הנדונות הן הלוואות דולריות ולא הלוואות שקליות. ביום 21 בפברואר 2010 הגיש המבקש ערעור על-כך לבית-המשפט העליון, ודיון בערעור נקבע ליום 19 בספטמבר 2011.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

1.3 ביום 2 בדצמבר 2006 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו כנגד הבנק וכנגד מגדל חברה לביטוח בע"מ ("מגדל") בקשה לאישור תובענה ייצוגית בקשר לתשלומי תגמולי ביטוח חיים חלקיים. סכום התביעה הייצוגית המשוער הוא, לטענת המבקשת, 150,000,000 ש"ח.

המבקשת ובן זוגה המנוח נטלו הלוואה מן הבנק. על-פי הנתען בבקשה: לווים הנוטלים הלוואה מן הבנק יכלו להצטרף להסדר ביטוח חיים ללווים, שבו המבטחת היא מגדל; על לווים שהצטרפו לביטוח חיים כאמור נמנים לווים שקיבלו כאשר אירע מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח חלקיים בשיעור נמוך הן מסכום הביטוח והן מיתרת הלוואה; בניגוד לתשלום שבוצע בפועל, הבנק ומגדל הבטיחו לשלם למבוטחים-לווים כאמור "תגמולי ביטוח בשיעור יתרת הלוואה העומדת לפירעון או בשיעור סכום הביטוח (הנמוך מביניהם)" – כך לטענת המבקשת.

הצדדים הגיעו להסדר פשרה בתיק ובתאריך 7 בספטמבר 2010 אישר בית המשפט המחוזי בתל – אביב את ההסדר, בשינויים מסוימים המתייחסים לשכר הטרחה לב"כ המבקשת ולגמול המיוחד למבקשת.

ביום 28 אוקטובר 2010 הוגש על ידי ב"כ המבקשת ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט לגבי הסדר הפשרה, במסגרתו התבקש בית המשפט העליון לאשר את ההסדר כפי שהוא, ללא השינויים שעליהם הורה בית המשפט המחוזי, כאמור.

בהתאם להחלטת בית-המשפט מיום 9 בינואר 2011, ייושם בשלב ראשון חלקו החלוט של ההסדר, אשר לא יושפע מתוצאות הערעור, ובהתאם לתוצאות הערעור יושלמו ויבוצעו לפי הצורך החלקים הנותרים. החלק מתוך סכום הפשרה אשר עשוי להיות מושפע מתוצאות הערעור הופקד בינתיים בנאמנות אצל ב"כ המבקשת.

1.4 ביום 15 באפריל 2010 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה ייצוגית ועמה נוסח כתב תביעה בהם נטען, כי לבנק מדיניות המתנה גרירת משכנתא, ללווים שטרם רכשו נכס חלופי, בהמצאת ערבות בנקאית על סכום יתרת הלוואה. זאת, לטענת המבקשים, למרות שהבנק יכול לקבל ערובה שוות ערך אחרת, ובמיוחד שעבוד פקדון כספי, אשר אינה כרוכה בעלות הגבוהה של קבלת ערבות בנקאית – כך לטענת המבקשים.

המבקשים דורשים פיצוי בגובה מלוא העלות הכרוכה בהוצאת ערבות בנקאית ולחלופין ההפרש בין עלות זו לבין העלות של רישום שעבוד על פקדון כספי.

המבקשים מעוניינים לייצג את כל מי שהיו לקוחות הבנק, אשר המציאו ערבות בנקאית לבנק בעת שגררו משכנתא, עד להמצאת משכנתא חלופית או סילוקה, במשך 7 השנים שקדמו להגשת הבקשה.

סכום התביעה הייצוגית הנתען עומד על כ-55,000,000 ש"ח.

1.5 ביום 25 באפריל 2010 נתקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית, שהוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים.

המבקשים הינם שני זוגות, שנטלו הלוואות מן הבנק. לטענתם, הבנק מפר חובתו להסיר ביוזמתו ועל חשבונו רישומי שעבודים והערות אזהרה על מקרקעין ועל זכויות אחרות אשר הבנק רשם במרשמים שונים - וביניהם רשם המשכונות, לשכת רישום המקרקעין, מינהל מקרקעי ישראל וחברות משכנות, לאחר פירעון הלוואות בגינן נעשו רישומים כאמור.

המבקשים דורשים את הסעדים הבאים: (א) הסרת כל הרישומים דלעיל על שם הבנק אשר הלוואה שבגינה נרשמו כבר סולקה; (ב) השבת כספי ההוצאות והתשלומים ופיצוי בגין נזקים נטענים, בהן נשאו הקבוצות המוצעות, בקשר לטיפול בהסרת רישומים כאמור.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

המבקשים מעוניינים לייצג את הקבוצות הנטענות הבאות: (א) כלל לקוחותיו של הבנק אשר נטלו ממנו הלוואה ולצורך כך בוצע רישום כאמור על נכס לטובת הבנק, אולם הרישום על הנכס טרם הוסר על-ידי הבנק למרות שחלפו 60 יום מפירעון החוב על-ידי הלקוח; (ב) לקוחות הבנק אשר נדרשו לפנות לבנק ולדרוש הסרת הרישום כאמור ובגין כך נאלצו לשאת בתשלומים והוצאות שונות – כך לפי המבקשים.

סכום התביעה הייצוגית הנטען עומד על כ-20,500,000 ש"ח.

2. כמו-כן תלויות ועומדות נגד הבנק בקשות לאישור תביעות ייצוגיות כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי הליכים משפטיים אלה, בשלב זה (ביחס להליך המפורט בסעיף 2.1 להלן – ככל שיהיה צורך להמשיך בו) לא ניתן להעריך את סיכוייהם. להלן פירוט של הליכים משפטיים:

2.1 לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הוגשה ביום 17 ביולי 1997 בקשה לאשר הגשת תובענה ייצוגית על סך של למעלה ממיליארד ש"ח, כנגד הבנק ביחד עם בנקים למשכנתאות נוספים בקשר עם גביית עמלות ביטוחי חיים וביטוחי מבנה של לווים. כל אחד מן המבקשים נטל הלוואה מאחד מן הבנקים למשכנתאות המשיבים. לטענת המבקשים, במסגרת נטילת הלוואה הם צורפו לביטוח חיים או ביטוח נכס שנערכו באמצעות הבנקים המשיבים. לטענתם, חלק מדמי הביטוח הגיע לידי הבנקים המשיבים וזאת שלא כדין.

ביום 17 בנובמבר 1997 ניתנה החלטתו של בית המשפט כי לא ניתן לדון בתובענה שהוגשה במתכונת של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 וחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988. לפיכך, מחק בית המשפט את התביעה הכספית על הסף.

עם זאת קבע בית המשפט כי ניתן לדון בעתירה במסגרת תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, רק בעתירה לסעד הצהרתי ביחס לעילות שנוצרו קודם ליום 10 במאי 1996. בית המשפט קבע כי העילות שניתן יהיה לדון בהן במסגרת זו הינן "בנושא הסדר הכובל וסוגית הביטוחים השונים".

על החלטה זו תלויים ועומדים בבית המשפט העליון ערעורים מטעם הבנק, כל אחד מהבנקים למשכנתאות הנתבעים האחרים והתובעים. בהתאם להחלטה של בית המשפט העליון ביצועה של החלטת בית המשפט המחוזי עוכב.

ביום 1 בספטמבר 2005 ניתן על-ידי בית המשפט העליון פסק דין, בו נקבע, בתמצית, כי על אף שניתן לעשות שימוש באמצעים פרשניים על-מנת להפוך את תקנה 29 לכלי להגשת תביעות ייצוגיות, הרי שלעת הזו אין זה ראוי לעשות כן. זאת, בעיקר בשים לב להליכי חקיקה תלויים ועומדים בתחום התובענות הייצוגיות. ביום 12 במרס 2006 אכן פורסם חוק תובענות ייצוגיות.

מועד הדין בערעורים בבית המשפט העליון נדחה וטרם נקבע מועד חדש.

ביום 25 בספטמבר 2008 אישר בית המשפט המחוזי לאחד המבקשים להסתלק מהתיק. בקשה לצירוף מבקשת חדשה, חלף המבקש שהסתלק מהתיק, תלויה ועומדת בבית המשפט המחוזי.

בעקבות הליך גישור שהתנהל בין הצדדים הוגש לבית המשפט הסדר פשרה בין הצדדים לפיו ישלמו כל הבנקים המשיבים בבקשה סכום כולל של 17 מליון ש"ח כתרומה למטרות ציבוריות נבחרות, וסכום כולל נוסף של 3 מליון ש"ח כגמול וכשכר טרחה למבקשים ולבאי כוחם, ובכך יסתיימו כל ההליכים המשפטיים בתיק. חלקו של הבנק בתשלום עומד על 27.601%. הבנק ביצע הפרשה בסכום המכסה את חלקו לפי ההסדר האמור. בהחלטותיו של בית המשפט מיום 12 ביולי 2011 ו-7 באוגוסט 2011 אישר בית המשפט את הסדר פשרה לפי הוראות סעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 והורה על פרסום בעתונות של הסדר הפרשה והחלטות בית המשפט.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

2.2 ביום 19 באוגוסט 2007 הוגשה בבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה לאישור תביעה ייצוגית ועמה נוסח כתב תובענה ייצוגית בקשר לצירוף "לווה נוסף" בחלק מההלוואות שמעמיד הבנק. סכום התביעה הייצוגית המשוער הוא, לטענת המבקשים, מעל 5,000,000 ש"ח.

המבקשים טוענים כי במסגרת הלוואה שנטלו דרש הבנק צירופו של "לווה נוסף". לטענתם, הלווה הנוסף אינו לווה כלל אלא פיקציה ולמעשה מדובר בערב להלוואה. לטענת המבקשים, אילו האדם שצורף כ"לווה נוסף" אכן היה מצורף כערב להלוואה לא היה הוא נדרש לערוך ביטוח חיים בקשר להלוואה, כפי שנדרש לעשות בפועל.

המבקשים עותרים לאישור תובענה ייצוגית בשם כל אלו שהוגדרו כ"לווים נוספים" על-ידי הבנק, שאינם בעלי זכויות בנכס שמושכן ואשר במסגרת ההלוואה נדרשו לערוך ביטוח חיים ושילמו דמי ביטוח בגינו, במישרין או באמצעות הלווים העיקריים, בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.

המבקשים דורשים השבה של דמי ביטוח ששולמו כאמור וכן צו המורה לבנק לבטל את דרישת עריכת ביטוח חיים ושעבודו ביחס ללווים הנוספים חברי הקבוצה.

בהסכמת הצדדים, נדחה המועד להגשת תגובת הבנק לבקשה עד לקבלת פס"ד בערעור שהגיש הבנק לבית המשפט המחוזי בחיפה על פס"ד אחר שדן בסוגיה דומה (להלן: "עניין בדווי").

ביום 7 ביוני 2010 ניתן פסק הדין בעניין בדוי הנ"ל, במסגרתו התקבל הערעור שהגיש הבנק ובוטל פסק דינו של בית משפט השלום, לרבות קביעותיו כנגד מעמד הלווה הנוסף.

לבנק נמסר, כי המבקשים יחליטו אם לחזור בהם מהבקשה לאישור אם לאו רק לאחר שיוברר להם אם תוגש השגה על פסק הדין בעניין בדווי. השגה כאמור לא הוגשה, אך ביום 11 באוקטובר 2010 ניתן בבית המשפט המחוזי בתל אביב פסק דין בהליך נגד בנק מזרחי טפחות בע"מ ("עניין קדמוני"), בו נדונה הסוגיה של "לווה נוסף". נסיבותיו ותוצאתו של ענין קדמון שונות מאלה של ענין בדווי. בעקבות פסק הדין בעניין קדמון המבקשים עומדים על המשך ההליכים בבקשה לאישור.

ביום 20 למרס 2011 הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור הגשת התובענה הייצוגית.

דיון מוקדם בבקשה לאישור נקבע ליום 6 בספטמבר 2011.

לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על חוות דעת היועצים המשפטיים של הבנק, בשלב מוקדם זה של ההליך, לא ניתן להעריך את סיכוייו.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות: סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	30 ביוני 2010	30 ביוני 2011	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	במיליוני ש"ח
א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים			
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:			
153	168	113	ערבויות לרוכשי דירות
3,972	3,480	3,004	ערבויות והתחייבויות אחרות*
**4,324	**4,329	3,947	התחייבויות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
2	3	-	התחייבויות למתן ערבויות
5	5	4	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות			
6	4	4	חוזי שכירות לזמן ארוך

* כולל "אישור עקרוני שמירת שיעור ריבית" כהגדרת המונח בהוראה 451 לניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, בסך 3,001 מיליון ש"ח ליום 30 ביוני 2011 (ליום 31 בדצמבר 2010 בסך של 3,969 מיליון ש"ח, וליום 30 ביוני 2010 בסך של 3,477 מיליון ש"ח).

** סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 6 - פעילות במכשירים נגזרים

1. היקף פעילות

הדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2011 כוללים עסקת החלפת ריבית IRS בסך של כ- 19 מיליון ש"ח אותה ביצע הבנק במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות שלו (נגזר ALM). במסגרת העסקה משלם הבנק ריבית קבועה. ליום 31 בדצמבר 2010 יתרת עסקת הריבית עומדת על 20 מיליון ש"ח.

2. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

העסקה בוצעה מול חברת האם – בנק לאומי לישראל בע"מ.

3. פרוט מועדי הפרעון

העסקה בוצעה לתקופה של 20 שנה, ומועד פרעונה הוא ספטמבר 2030.

באור 6א - שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

30 ביוני 2011			
הערך במאזן			
שווי הוגן	סה"כ	(ב)	(א)
(בלתי מבוקר)			
במיליוני ש"ח			
נכסים פיננסיים			
10	10	-	10
55,047	54,120	54,120	-
1	1	-	1
14	14	-	14
55,072	54,145	54,120	25
התחייבויות פיננסיות			
5,593	5,174	5,174	-
41,873	41,293	40,177	1,116
19	19	19	-
4,911	4,786	4,786	-
16	16	-	16
52,412	51,288	50,156	1,132

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

השווי ההוגן של התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי אינו שונה מהותית משוויין המאזני של יתרות אלה.
(א) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן היא אומדן לשווי הוגן.
(ב) מכשירים פיננסיים אחרים.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 6א - שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

30 ביוני 2010			
הערך במאזן			
שווי הוגן	סה"כ	(ב)	(א)
(בלתי מבוקר)			
במיליוני ש"ח			
נכסים פיננסיים			
11	11	-	11
מזומנים ופקדונות בבנקים			
47,852	47,113	47,113	-
אשראי לציבור, נטו			
14	14	-	14
נכסים פיננסיים אחרים			
47,877	47,138	47,113	25
סך כל הנכסים הפיננסיים			
התחייבויות פיננסיות			
6,996	5,721	5,721	-
פקדונות הציבור			
35,716	34,442	33,136	1,306
פקדונות מבנקים			
28	27	21	6
פקדונות הממשלה			
4,689	4,303	4,303	-
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים			
26	26	-	26
התחייבויות פיננסיות אחרות			
47,455	44,519	43,181	1,338
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות			

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

השווי ההוגן של התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי אינו שונה מהותית משוויין המאזני של יתרות אלה.
 (א) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן היא אומדן לשווי הוגן.
 (ב) מכשירים פיננסיים אחרים.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 6א - שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 בדצמבר 2010			
הערך במאזן			
שווי הוגן	סה"כ	(ב)	(א)
(מבוקר)			
במיליוני ש"ח			
נכסים פיננסיים			
10	10	-	10
53,038	51,083	51,083	-
12	12	-	12
53,060	51,105	51,083	22
התחייבויות פיננסיות			
6,062	5,525	5,525	-
39,179	38,409	36,995	1,414
28	28	20	8
4,491	4,301	4,301	-
35	35	-	35
49,795	48,298	46,841	1,457

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

השווי ההוגן של התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי אינו שונה מהותית משוויין המאזני של יתרות אלה.
 (א) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן היא אומדן לשווי הוגן.
 (ב) מכשירים פיננסיים אחרים.

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

להלן מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים:
 לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.
 האומדן של השווי ההוגן נעשה באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים הערכת השווי ההוגן שלהלן אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או שישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 6א - שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים ובהנחת פרעון מוקדם על פי הערכת מודל סטטיסטי לחיזוי פרעונות מוקדמים וכן על פי הערכת הנהלת הבנק בהתבסס על נסיון העבר. מודל הפירעונות המוקדמים הסטטיסטי הינו מודל החוזה את הסילוקים העתידיים, ומופעל כיום על תיק ההלוואות בריבית קבועה במגזר צמוד המדד. בנוסף לכך הבנק מיישם מודל פרעונות מוקדמים להלוואות צמודות מדד בריבית משתנה לפי נסיון העבר ועל פי החלטת ההנהלה. המודל אינו לוקח בחישוב את עמלת הפירעון המוקדם המגיעה לבנק.

יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות (לפי מגזרי פעילות, לפי מגזרי הצמדה, לפי ריבית קבועה או משתנה, לפי חובות בעייתיים ולא בעייתיים). בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הונו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה. שיעור ריבית זה נקבע לפי הריבית בהלוואות שניתנו על ידי הבנק במועד הדיווח, או על פי הריבית אשר להערכת הנהלת הבנק, הינה הריבית המייצגת בהלוואות שהיו ניתנות במועד זה.

השווי ההוגן של החובות הלא בעייתיים, כולל דירוג של חלוקת הלווים לרמות שונות של סיכון אשראי ספציפי לצורך קביעת שיעור ההיוון.

השווי ההוגן של החובות הבעייתיים חושב תוך שימוש בשיעור ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם (ריבית תעריפית). תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי ולאחר מחיקות.

בחישוב השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2011 נכללו הנחות פרעון מוקדם והשפעתן על השווי ההוגן הינה הקטנת הסכום בסך 485 מיליון ש"ח.

בחישוב השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2010 נכללו הנחות פרעון מוקדם והשפעתן על השווי ההוגן הינה הקטנת הסכום בסך 704 מיליון ש"ח.

פקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק גייס פקדונות דומים או הנפיק אגרות חוב וכתבי התחייבות דומים. במקרים בהם לא היו גיוסים במועד הדיווח, נלקח שיעור הריבית, אשר להערכת הנהלת הבנק, הינו המייצג בפקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות שהיו מגויסים במועד זה.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח. תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של צד נגדי.

ג. מכיוון שריביות השוק ליום 30 ביוני 2011 נמוכות, ביחס לריביות הגלומות במכשירים הפיננסיים בבנק (אשראי ופקדונות), עולה שוויים ההוגן על יתרתם המאזנית.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 7 - רווח מאוחד מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי סכומים מדווחים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2010		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011		
(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		במיליוני ש"ח
א. בגין נכסים				
871	1,521	765	840	מאשראי לציבור
871	1,521	765	840	סך הכל בגין נכסים
ב. בגין התחייבויות				
(170)	(247)	(151)	(132)	על פקדונות הציבור
(1)	(1)	-	(1)	על פקדונות הממשלה
(474)	(913)	(437)	(514)	על פקדונות מבנקים
(104)	(176)	(96)	(96)	על אג"ח וכתבי התחייבות נדחים
(749)	(1,337)	(684)	(743)	סך הכל בגין התחייבויות
ג. בגין נכסים נגזרים				
-	1	-	-	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽¹⁾
ד. אחר				
58	67	29	34	הכנסות מימון אחרות
180	252	110	131	סך הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	-	-	-	מזה: הפרשי שער, נטו
7	10	3	5	מזה: הכנסות ריבית שנגבו מחובות בעייתיים

(1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 8 - מידע על מגזרי פעילות סכומים מדווחים

הבנק פועל בשלושה מגזרי פעילות עיקריים: הלוואות לרכישת דירת מגורים, הלוואות במישרין דירת מגורים והלוואות לרכישת נכס מסחרי (כולל הלוואות לקבלנים ולקבוצת רכישה).

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011					
	הלוואות לרכישת דירת מגורים (בלתי מבוקר)	הלוואות לרכישת דירת מגורים במיטת דירת מגורים	הלוואות במיטת דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	110	17	4	131	
הכנסות תפעוליות אחרות	25	3	1	29	
סך הכנסות	135	20	5	160	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	2	(5)	1	(2)	
רווח נקי	43	10	1	54	

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2010					
	הלוואות לרכישת דירת מגורים (בלתי מבוקר)	הלוואות לרכישת דירת מגורים במיטת דירת מגורים	הלוואות במיטת דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	102	8	-	110	
הכנסות תפעוליות אחרות	30	-	-	30	
סך הכנסות	132	8	-	140	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(11)	(3)	(3)	(17)	
רווח נקי	47	(6)⁽¹⁾	2⁽¹⁾	55⁽¹⁾	

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים'.

באורים לדוחות הכספיים ביניים

באור 8 - מידע על מגזרי פעילות (המשך) סכומים מדווחים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2011				
	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
	(בלתי מבוקר) במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	211	33	8	252
הכנסות תפעוליות אחרות	50	5	1	56
סך הכנסות	261	38	9	308
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(9)	(7)	2	(14)
רווח נקי	94	17	2	113

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2010				
	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
	(בלתי מבוקר) במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	147 ⁽²⁾	28	5 ⁽²⁾	180
הכנסות תפעוליות אחרות	55	7	1	63
סך הכנסות	202⁽²⁾	35	6⁽²⁾	243
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(16)	(4)	(3)	(23)
רווח נקי	68	11	4⁽¹⁾	83⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010				
	הלוואות לרכישת דירת מגורים	הלוואות במישכון דירת מגורים	הלוואות לנכס מסחרי	סה"כ
	(מבוקר) במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	343 ⁽²⁾	51 ⁽²⁾	12	406
הכנסות תפעוליות אחרות	115 ⁽²⁾	11 ⁽²⁾	3	129
סך הכנסות	458⁽²⁾	62⁽²⁾	15	535
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(28)	(6)	(8)	(42)
רווח נקי	148⁽¹⁾	20⁽¹⁾	8	176⁽¹⁾

- (1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר 'חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים'.
(2) סווג מחדש.